

ТОРА

110 години

3/2009

3.00 лв.

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Оригинални режещи вериги STIHL: максимална производителност и качество

Качество на развойната дейност на STIHL: STIHL е единственият производител на моторни триони в света, който разработва сам и своите вериги и шини. По този начин винаги се гарантира оптимално съгласуване между трите компонента.

Качество на производството на STIHL: режещите вериги на STIHL се произвеждат с швейцарска прецизност в завода на STIHL в гр. Вил. Те се изработват на специални машини, които от своя страна също са разработени и произведени от STIHL.

Отлична производителност при рязане: режещите вериги на STIHL гарантират изключителна производителност при рязане не само на моторните триони STIHL, но и на моторните резачки на други производители.

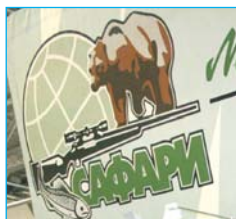
Защо не?

Наближи ли Седмицата на гората в България, започва да се говори за залесяване. А в самото действие се включват все повече хора. Една част са последователите на стартиралата през миналата година президентската инициатива за засаждане на дървета „Хубава си моя гора“. Други, организирани от своите фирми, обществени организации или сдружения, залесяват с убеждението, че горите ще намалят последиците от неблагоприятните климатични промени. Трети - за да стане техният квартал, град или лесопарк пожелан и хубав.

Традиционно в залесяванията участват и горските хора, и учениците, задължително и политици, министри, административни ръководители по места, бизнесмени. А защо не и войници, пожарникари, полицаи, жандармеристи, служители от учреждения и фирми - така е било и преди 100, и преди 50 години. Защо наистина залесяването да не стане общонародно дело и в началото на XXI век. Ще се намерят спонсори и организатори. И то да продължава и след Седмицата. Особено в горите извън държавния горски фонд. Защото гората и земята е всъщност само една - българска.

Традициите и опитът ги има. През тази година отбелязваме 130 г. от създаването на централната горска служба, 110 г. - горски печат, 100 г. лесовъдска организация, 100 г. синдикално движение.

България днес е китна градина благодарение на този над вековен опит и безспорно на всенародното залесително дело. И трябва да остане такава и занапред.

В броя

2 Национален фонд „Българска гора“ - дейности и перспективи

6 В критични ситуации усилията трябва да се обединят

8 Критичният обем на добиваната дървесина

11 Наградата е гордост и задължение

12 Москва предлага необятен лов

14 Опазване на горите

15 Справочник - ДАГ

18 110 години горски печат - Първите издания

21 Здравословното състояние на горите

24 Разказ в зелено за минало и днес

28 Гост на редакцията - доц. д-р Александър ТАШЕВ

30 Природен парк „Беласица“ отбеляза своята първа годишнина

III Приключи фотоконкурсът „Старейшините“

На корицата

Художник Павел МИТКОВ

През тази година ще се използват репродукции на картини от автори, завършили Лесотехническия университет

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@dag.bg

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@dag.bg
ЕКАТЕРИНА ПОПОВА
eipopova@abv.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg
(Водещ на броя)

Предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/Б. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@dag.bg

ВІС ТТВВВВ22
ІВАН ВВ39 ТТВВ 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4.5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
13.03.2009 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

CONTENTS

2 National fund „Bulgarian forests“ - activities and perspectives

6 In critical situations our efforts must be united

8 The critical volume of the timbered wood

11 The award is pride and a duty

12 Moskva offers boundless hunting

14 Forest preservation

15 National Forestry Agency - list of officials

18 110 years of forestry printing press

21 The healthy condition of forests

24 A story in green about past and today

28 Guest in the editorial office

30 Nature park „Belasica“ celebrated it's first anniversary

III The photo competition „The elders“ finished

Подробна информация за дейността на Държавната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.dag.bg

НАЦИОНАЛЕН ФОНД „БЪЛГАРСКА

Атанас ДОБРЕВ - изпълнителен директор

От много години нашата общественост е разтревожена от обезлесяването и изсичането на българските гори от недобросъвестни собственици и фирми. Стигна се до положение горен материал да се изнася фактически на безценица в съседни балкански страни и там да се преработва. В резултат на поголовното изсичане на горски масиви се засилиха ерозионните процеси в горската почва. Беше прекратено масовото залесяване. Нерядко политическата конюнктура ре-

шаваше приватизирането и реституирането на държавни и общински гори.

Това наложи по примера на развитите европейски страни и у нас да се концентрират средства, ресурси и кадрови потенциал с цел възстановяване и по-нататъшно обогатяване на националния горски фонд. Още повече, че извън икономическите фактори гората е „вкоренена“ дълбоко в бита и на-родопсихологията на българина.

Върху такава основа се разви и укрепи идеята за създаването на Национален фонд „Българска гора“. Държа да отбележа голямата роля на изпълнителната власт и лично на министър-председателя Сергей Станишев за реализацията на този крайно необходим амбициозен проект.

Председателят на Държавната агенция по горите доц. Стефан Юруков се зае последователно с осъществяването на проекта и под негово ръководство екип от високоподготвени специалисти предложи на Народното събрание Закон за горите.

С измененията на Закона за горите, като самостоятелно юридическо лице със седалище град София, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Държавната агенция по горите, от април 2008 г. започна да функционира Националният фонд „Българска гора“. Задачата на Фонда е да подпомага дейности, които гарантират устойчивото стопанисване и управление на горите, на дивеча и непромишленото рибно стопанство.

Структурата и функциите на НФ „Българска гора“ са разписани в Устройствения правилник на Държавната агенция по горите. Органи на управление на Фонда са Управителният съвет и изпълнителният директор.

Управителният съвет се състои от единадесет членове. Негов председател е председателят на Държавната агенция по горите. В съответствие с принципа на формирането му в него трябва да бъдат включени представители на институции, имащи отношение към целите и задачите на НФ „Българска гора“: четирима представители на Държавната агенция по горите, министърът на земеделието и храните, министърът на финансите, министърът на регионалното развитие и благоустройството, министърът на околната среда и водите. Националното сдружение на общините в България определя един свой представител. Член на Фонда по право е и изпълнителният директор.

Съгласно Устройствения правилник на ДАГ Фондът е структуриран в обща администрация, организирана в Дирекция „Финансово-счетоводна и административна дейност“, и специализирана администрация, организирана в Дирекция „Инвестиционна политика“.

Бюджетът се формира от конкретни финансови източници. Освен ежегодната субсидия от бюджета на Държавната агенция по горите допълнителните средства се получават от сумите за изключване на площи от държавния горски фонд, от учредяване на правото на ползване и сервитути в държавния горски фонд, от разпореждане с гори и земи от държавния горски фонд. Регламентирано е, че във Фонда постъпва процент от продажната цена на дървесината, заплащан от държавните горски и ловни стопанства за ползване на дървесината от горите - държавна собственост, както и съответните такси. Постъпват също и средствата за компенсационно залесяване в случаите на изключване на площи от горския фонд и учредяването на сервитути. Бюджетът на Фонда се допълва и от средствата от продажба на вещи, отнети в полза на държавата по Закона за горите и по

ГОРА“ - ДЕЙНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Закон за лова и опазване на дивеча.

Във Фонда влизат и предоставените средства от български или чуждестранни правителствени институции, неправителствени организации и лица за подобряването на потребителската, защитната, средообразуващата и рекреационната функция на горите, както и за осъществяване на научноизследователска и приложна дейност.

Във Фонда се набират средства и от: кредитите за възпроизводство на горите от държавния горски фонд, от дарения, завещания и спонсорство, от лихвите и сумите от финансови операции, от други приходи, регламентирани в закон или в поднормативен акт.

Паралелно с финансовите източници, които формират бюджета на НФ „Българска гора“, законодателят строго е конкретизирал и случаите на разходване на средства.

Чрез Фонда се подпомагат инвестициите в горското и ловното стопанство за инфраструктура, техника и технически съоръжения. Част от средствата на Фонда служат за мероприятия в горското и ловното стопанство, свързани с ефективността на ползванията, залесяването, възпроизводството, стопанисването и охраната на горите и земите в горския фонд, в т.ч. сертификацията на горите. С помощта на Фонда се извършва окрупняване на държавния горски фонд чрез придобиване на гори и земи. Средства се изразходват и за управлението на Фонда.

Разходването на средства от Фонда се реализира по решение на Управителния съвет въз основа на предложение на изпълнителния директор. Неизразходваните до края на годината средства остават като преходен остатък за следващата календарна година.

През изминалия кратък период от създаването на Фонда неговото ръководство формира екип от специалисти за отделните направления от своята дейност и установи тясна връзка с регионалните дирекции на горите. Наред с това УС на НФ „Българска гора“ утвърди Инвестиционна програма за възпроизводство на горите в горския фонд, Инвестиционна програма за ловностопански мероприятия, Инвестиционна програма за финансиране на инфраструктурни обекти в горския фонд, с които стартира реалната дейност на Фонда.

Новосъздаденият екип на НФ „Българска гора“ организира информационна кампания за същността на програмите и техните приоритети. Държавните горски и ловни стопанства бяха надлежно запознати с реда и условията за кандидатстване и проявиха висока проектна готовност. В ускорени срокове през 2008 г. се събраха над 300 проекта, като част от тях са вече одобрени и финансирани. От началото на 2009 г. в НФ „Българска гора“ са разгледани и одобрени за финансиране близо 200 проекта, с които ще се залесят над 24 000 дка и ще се осъществи почвоподготовка в над 14 500 декара. Надявам се, че ползата от създаването на Фонда предстои да се доказва, и то като резултат от реално извършена работа. Става дума за нови инвестиционни програми, както и за форми на контрол върху тяхното изпълнение. Надявам се също, че ще разширим сътрудничеството си с ученията от Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, особено от Лесотехническия университет. В непосредствените ни планове е включено прилагането на добри европейски практики и взаимодействие с горски фондове от Европейския съюз.

Юлиян СТЕФАНОВ -
директор на Дирекция
„Инвестиционна политика“

На Дирекция „Инвестиционна политика“ са възложени задачи и отговорности, произтичащи от основните нормативни актове - Закон за горите и Устройствения правилник на ДАГ.

Екипът на Дирекцията работи по следните направления:

- Разработва инвестиционните правила и механизми за финансиране и ги предлага на изпълнителния директор и на Уп-

равителния съвет (УС) на Фонда за утвърждаване.

- След утвърждаване на инвестиционните правила разработва методически указания за тяхното прилагане и запознава служителите в регионалните дирекции на горите, отговорни за тяхното изпълнение.

- Следи за изпълнението на приетите от Управителния съвет решения и за тяхното правилно и целесъобразно прилагане.

- Обработва и анализира исканията (заявленията) за финансиране на инвестиционни дейности, подавани от гържавните горски и ловни стопанства.

- Създава и поддържа информационни регистри на постъпилите във Фонда заявления за финансиране. Отговаря за съхраняването на подадената документация и контролира сроковете за тяхното финансиране.

- Анализира цялостната информация, получена при осъществяването на дейността, отчита дейностите по инвестиционните намерения и предлага промени в правилата, принципите и механизмите на финансиране на Фонда.

- Предлага на изпълнителния директор за одобрение проекти за финансиране.

- Контролира целесъобразността и анализира финансовите параметри на инвестиционните проекти и заявленията за финансиране.

- Съвместно с юристите на Фонда разработва документацията на утвърдени за финансиране проекти за възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнители, спазвайки изискванията на Закона за обществените поръчки и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки.

- Осъществява предварителен и последващ контрол съвместно с Дирекция „Финансово-счетоводна и административна дейност“ за изпълнението на поетите задължения от контрагенти на Фонда по подписани споразумения и договори за изпълнение на инвестиционни дейности.

В Дирекция „Инвестиционна политика“ работят на трудови правоотношения 17 служители, разпределени по следния начин: в Централно управление - София - 7 служители, от тях един зам.-директор, петима старши експерти и един младши експерт. С изнесено работно място в регионални дирекции на горите са 10 служители.

За постигане на по-голяма прецизност при анализа на инвестиционните предложения и на заложените инвестиционни мероприятия и дейности към Дирекцията се привличат и външни специалисти.

Проведени бяха два семинара, чиято цел е по-добро взаимодействие между служителите на Дирекцията и правилното прилагане на нормативните документи. На тези работни срещи бяха разглеждани въпроси, засягащи вярното тълкуване на нормативните документи и оперативни въпроси за взаимодействието между служителите на Дирекцията с изнесени работни места и тези в централното управление.

Ръководството на Фонда успя да създаде условия за екипна работа за повишаване на ефективността при изпълнение на служебните задължения.

В рамките на няколко месеца екипът на Дирекцията успя да навлезе в основните проблеми, свързани с финансирането на горския сектор. Установи се добра координация с дирекциите в ДАГ. Съвместно с тях се координираха мероприятия за контрол на критичните точки и рисковете при финансирането на инвестициите в горския сектор. Анализираха се цените на инвестиционните мероприятия за постигане на оптимална ефективност на извършваните инвестиции, тяхното качество и стойност.

Дирекция „Инвестиционна политика“ работи по три инвестиционни програми, приети и утвърдени от УС на Фонда:

- *Инвестиционна програма за финансиране на дейности по възпроизводство на горите в горския фонд.* По тази програма приоритетно се финансират дейности за компенсационно залесяване, предварителна подготовка на почвата за залесяване, възстановяване на гори, унищожени от пожари, болести и други природни бедствия и залесителни мероприятия.

- *Инвестиционна програма за финансиране на инфраструктурни проекти в горския фонд.* По тази програма могат да бъдат финансирани дейности за проектиране, строителство на стабилизиращи горски пътища в ГФ, проектиране и строителство и ремонт на сгради за постоянно и временно обитаване в горския фонд, проектиране, строителство на противоерозионни съоръжения, закупуване на съоръжения и благоустройство на гържавни горски разсадници.

- *Инвестиционна програма за финансиране на ловностопански мероприятия.* Финансират се дейности за изграждане на ловностопански съоръжения, подхранване на дивеча, създаването и поддържането на специализирана фуражна база за дивеч.

От началото на тази година приоритетно се приемаха и разглеждаха проекти по Инвестиционната програма за финансиране на дейности по възпроизводство на горите в горския фонд. Бяха приети и разглеждани над 200 инвестиционни предложения, подадени от гържавните горски и ловни стопанства за дейности по пролетно залесяване на горите и почвоподготовка. Над 180 инвестиционни предложения са утвърдени за финансиране, за много от тях има сключени договори за изпълнение, а останалите са в процедури за избор на изпълнители.

**Инж. Альоша ДАКОВ -
директор на Дирекция
„Финансово-счетоводна и
административна дейност“**

Функциите на Дирекция „Финансово-счетоводна и административна дейност“, регламентирани в Устройствения правилник на ДАГ, могат да бъдат диференцирани в няколко направления: Основната функция на Дирекцията е насочена към организация, координация и контрол на финансово-счетоводната дейност на Национален фонд „Българска гора“. В изпълнение на тази функция Дирекцията: разработва проекта на годишен бюджет на Фонда и отговаря за организацията на счетоводството и отчетността на приходите и разходите; подготвя предложения до председателя на ДАГ за корекции по изпълнението на бюджета на Фонда; изготвя отчети за касовото изпълнение на бюджета на Фонда, както и годишен финансов отчет; отговаря за финансовата и счетоводната отчетност на Фонда; обработва и анализира финансовата и счетоводната информация; отговаря за верността на финансовата и счетоводната информация на Фонда, за подготовката на необходимите документи за отчетност и за съхраняването на счетоводния архив съгласно действащото законодателство.

Другата важна група правомощия на Дирекцията са свързани с осъществяване на административно-правната дейност на Фонда: изготвяне на длъжностното и поименното разписание на длъжностите в администрацията; подготовка на съответните документи по назначаване, преназначаване и освобождаване на служителите във Фонда съгласно действащото законодателство, както и водене и съхраняване на трудовите досиета на служителите; разработване на правилник за вътрешния ред и вътрешни правила за работната заплата; осъществяване на контрол по законосъобразното изготвяне на договорите и другите документи, свързани с дейността на Фонда; актуализиране на вътрешните актове в съответствие с решенията на управителния съвет или произтичащи от промени в законодателството; организиране и координиране на изготвянето на становища, информационни материали, докладни записки и справки от организационните структури на Фонда; оказване на правна помощ на изпълнителния директор; организиране на деловодната и архивната дейност и контрол върху документооборота; контрол по изпълнението на задълженията на Фонда по подписани споразумения и договори.

Успоредно с изброените по-горе функции по организация и контрол на финансово-счетоводната и административно-правната дейност Дирекция „Финансово-счетоводна и административна дейност“ е тази част от администрацията на Национален фонд „Българска гора“, която осъществява координацията и оперативното взаимодействие с администрацията на Министерския съвет, с други министерства, ведомства и неправителствени организации, както и връзката между различните организационни структури на Фонда.

Разходването на средствата на Фонда се извършва по решение на Управителния съвет за изпълнение на проекти по утвърдени от него инвестиционни програми. Цялостната дейност по разходване на средствата се осъществява при спазване на изискванията на Закона за обществените поръчки и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки.

Независимо от краткия период на работа на Дирекция „Финансово-счетоводна и административна дейност“ вече е създадена оптимална организация на работа и добра координация с ръководството на Фонда, със специализираната администрация, както и със съответните дирекции в ДАГ, държавните горски и ловни стопанства.

В Дирекцията са назначени 8 служители - главен счетоводител, старши счетоводители, юрисконсулти и служители с технически функции.

Основен принцип на работа е законосъобразното, целесъобразното и прозрачно инвестиране на средствата на Национален фонд „Българска гора“.

В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ УСИЛИЯТА ТРЯБВА ДА СЕ ОБЕДИНЯТ

Инж. Руслан МИХАЙЛОВ - директор на Дирекция „Стопански дейности в държавния горски фонд“

- Г-н Михайлов, кога се появиха първите симптоми, предвещаващи проблеми с реализацията на гървесината?

- Изминалата година беше белязана от старта на така желаната от всички нас реформа. През лятото всички лесничейства се регистрираха като държавни предприятия и започнаха самостоятелна търговска дейност. Пазарната конюнктура беше благоприятна и месечно се продаваха около 400 хил. м³ гървесина. Голямото търсене повишаваше цените, всичко изглеждаше прекрасно. В края на годината едва три предприятия реализираха негативен финансов резултат.

В средата на месец ноември се забелязаха първите симптоми на икономическата криза. Първи намалиха и впоследствие спряха да купуват гървесина ориентирани към Европа преработватели. Последваха ги производителите на строителни материали. Като резултат на горски складове останаха 200 хил. м³ не реализирана гървесина. Утвърдените преработватели имаха големи запаси и нямаха нужда от нови количества. Цените на гървесината бяха стигнали нива, които вече не съответстваха на конюнктурата на пазара. В страната започна да влиза евтина изголистна и тополова гървесина от Румъния, която макар и по-некачествена, беше подходяща за целите на строителството и производството на опаковки.

При липсата на реални постъпления в държавния горски сектор възникна безпокойство. Финансовите ресурси, останали от 2008 г. в предприятията, бързо започнаха да се изчерпват за издръжка на колективите.

- Как реагираха големите потребители?

- Кризата възникна в края на 2008 г. Продукцията на шестте големи преработватели на технологична гървесина е експортно ориентирана. Нейната цена на световните пазари падна с 30-40 %. Намаляха или почти спряха поръчките от чужбина. Складовете на всички предприятия бяха препълнени с обла гървесина, закупена през предходната година на цени, които вече не съответстваха на пазарната действителност. Факт е, че очевидно никой от големите преработватели не беше предвидил този срив и не беше реагирал своевременно. Това е учудващо, като се има предвид, че почти всички са предприятия на големи световни инвеститори от бранша, които бяха „ударени“ от стагнацията на пазара още в началото на 2008 година.

- В каква посока се разви полемиката?

- За жалост дискусията се разви много напрегнато и

в частност некоректно. Големите фирми чрез Асоциацията на преработвателите на гървесина в България тръгнаха по пътя на натиска и избягваха преговорите. При многото срещи, инициирани без изключение от ДАГ, те ултимативно поставяха условия и цени и не желаеха никакви обсъждания. Очевидно бяха притиснати от пазарните обстоятелства и негалановидната си ценова политика в предходния период. Политиката на натиск премина през усилен медийна атака, изпъстрена с много пресилени факти. Потърсиха институционална подкрепа в лицето на правителството.

- Имаха ли все пак някакво основание?

- Трябва да призная, че част от доводите на големите потребители бяха в немалка степен уместни. Увлечени от добрия пазар през 2008 г., ние не помислихме навреме за бъдещите отношения с основните си партньори. Подготовката за 2009 г. трябваше да започне още в края на миналото лято. Липсваше ни информация за задаващата се криза и бяхме изненадани от стагнацията, която при навременен маркетинг трябваше да ни завари подготвени. Стартираме кампанията по договаряне в началото на декември 2008 г., когато вече беше късно. Липсваше ефективна координация с предприятията, която трябваше да създаваме в движение. С оглед на самостоятелните стопански функции, които бяха вменени на държавните горски предприятия от Търговския закон и променения Закон за горите, старите административни форми, ползвани от ДАГ, се оказаха неефективни. Създаде се противоречие между стопанската самостоятелност на предприятията и липсата на пазарни рефлексии на техните ръководства.

С оглед на ограничените ресурси, с които разполагат предприятията, индивидуално те са несвършен пазарен субект и неприемлив партньор преди всичко за потребителите на големи количества специфична гървесина.

Това налага промяна в координацията на търговския процес от страна на ДАГ и РДГ. Сериозната производствена дисциплина е наложителна по цялата административна верига. Отговорността на всички е много

по-висока, но за жалост не всички разбират тази промяна. Факт е, че предприятията не могат още да свикнат, че трябва да се самоиздържа и продължават да разчитат на бюджета.

- Каква бе реакцията на ДАГ, структурите и предприятията за решаване на проблемите с големите потребители?

- Както споменах, в началото на декември 2008 г. стартирахме срещи с големите потребители, на които те поставиха своите условия. На 14 януари 2009 г. вицепремиерът г-жа Плугчиева иницира среща в Министерския съвет между ръководството на ДАГ и всички големи потребители. На срещата тя начерта основни пунктове във взаимодействията и възложи организирането на съвместна работна група, която да изясни и реши всички проблеми. Беше категорично споделяно, че Правителството не може да допусне от пазара да се оттеглят такива големи чуждестранни и български инвеститори. Поради тази причина на състоялите се срещи на съвместната работна група открито бяха поставени всички проблеми и бяха приети следните решения: да се коригират във възможните граници продажните цени и тарифните такси; да се намали размерът на депозитните вноски; да се приложат други гаранционни финансови форми, които да осигуряват плащането; фактическата продажба да се извършва на тон; франкировката на сделките да се осъществява на тирова станция или на склада на клиента; да се предложат дългосрочни договори за продажба, които да гарантират взаимните изгоди; до края на юни да се сключат краткосрочни договори с предприятията; ДАГ да поеме инициативата за наложителните промени в нормативната и поднормативната база, които до момента създават пречки пред реалните пазарни форми на работа.

В изпълнение на тези ангажименти ДАГ незабавно изготви и изпрати в РДГ и предприятията съответните указания и възложи провеждането на преговори за пряко договаряне, които да осигурят доставки до края на първото шестмесечие на 2009 година. Продължихме работата и изготвихме съответния ред и типови договори за продажба и отдаване на добива на гървесина за срок от 5 години. Коригирахме в максимална степен препоръчителния ценоразпис с минималните цени. Изготвихме и предложихме корекции в тарифните такси в граници, които да гарантират приходите за бюджета, възложени от държавата.

Представихме за одобрение от МС съответни промени в Правилника за прилагане на Закона за горите, които ще гарантират по-гладкото протичане на търговските процеси. За кратък период изготвихме много действия, които бяха наложителни след проведената реформа.

- Предприятията приеха ли тези промени?

- Действията на предприятията бяха разнопосочни. Някои реагираха адекватно и спазиха указанията на ДАГ за избор на насаждения с по-малко разходи за добив, актуализираха годишния си лесосечен фонд съобразно пазара, потърсиха резерви в намаляване на собствените си разходи и съответно сключиха договори. Други продължиха с високомерието си към клиентите, от времето, когато гървесината се продаваше без проблеми, не потърсиха никакви пътища за осъщес-

твяване на указанията. Смятам, че тези колективи са „наказани“ с непрактично мислещи и пазарно неориентирани ръководства и ще минат през сериозни затруднения през годината. Те настояват за постигнатите цени през 2008 г. и не отчитат настъпилите промени. Наблюденията показват, че такива ръководства в най-висока степен не желаят да се разделят с обезпечения си, бих казал луксозен начин на живот, наследен от предишните години. Не могат да разберат, че световната финансово-икономическа криза е дошла и при тях.

- Какви мерки трябва да се предприемат за смекчаване на икономическата криза, която очевидно е навлязла сериозно в горския сектор?

- Аз разделям тези мерки на две направления - какво трябва да се направи от ДАГ и нейните бюджетни структури, регионални дирекции по горите, от една страна, и какви са необходимите действия, които трябва да предприемат предприятията, от друга. Държавната агенция по горите, в частност Дирекция „СДДФ“, трябва да положи огромни усилия за подобряване и усъвършенстване на стопанската координация по региони и в целия сектор. Длъжни сме да наложим на структурите и предприятията принципи на пазарно поведение, икономичност и практичност, да увеличим контрола относно ценовата политика на държавните горски и ловни стопанства, особено внимание да обърнем на възможностите за създаване на корупционна среда и в интерес на цялата система да бъдем безмилостни при прояви на безхаберие, нехайство и некадърност от страна на ръководства на предприятията.

Нужно е да изкореним чиновническото поведение в собствените си действия и да се съобразим с пазарните реалности. Трябва заедно с ръководствата на РДГ да бъдем по-близо до предприятията и всячески да сме в тяхна подкрепа, за да могат те да усетят нашата реална помощ в трансформирането си в пазарни субекти.

Необходимо е да запознаваме предприятията със сполучливи стопански практики и да обучаваме ръководствата за изпълнение на ежедневните им функции. Не на последно място трябва да повишим възискателността си към предприятията, които, макар и независими стопански субекти, са длъжни да изпълняват стопанските си функции в унисон с политиката и интереса на целия горски сектор.

Нужно е да продължим да намаляваме бюрокрацията и изискването си за изготвяне на огромен брой справки. За целта трябва да приключим усъвършенстването на електронната информационна система, за да подобрим нейната надеждност.

Трябва да наложим сериозна финансова дисциплина и да увеличим възискателността си относно разходите на предприятията. Нужно е ДАГ постоянно да оценява предприятията, да предвижда евентуални заплахи за тях и целия сектор и своевременно да предприема мерки за недопускане на колизии.

От друга страна, са ангажиментите на другия също така важен субект - държавните горски и ловни стопанства.

Очевидно е, че бюджетното финансиране във вида до средата на 2008 г. е вече история. Колкото по-бързо този факт се приеме от ръководствата на предпри-

ятията, толкова по-добре ще приключи тяхната адаптация към пазарната действителност. Те трябва да приемат, че гържавата е техен гарант, но застава зад тях преди всичко с възискателността си. От друга страна, предприятията са гаранцията на гържавата пред обществото, че на 1/3 от страната ще се води балансирана и общественнополезна политика. В този смисъл отговорността на стопанствата е огромна и техните колективи трябва да го осъзнаят.

За да изпълняват многобройните функции, които имат, гържавните предприятия трябва да осигурят заинтересоваността на своя персонал. Това се постига с добре балансирано управление и създаване на организация на труда.

В стопанско отношение това означава цялостен ред, който при условията на стагнация на гържавния пазар включва режим на сериозни икономии на разходи и много усилия за подобряване на приходите. Като стопански субекти предприятията трябва да потърсят и намерят начини за увеличаване на дейностите и услугите. Възможностите са много, но е нужно да се разработят и използват. Конкретните условия по места сами подсказват подобни варианти.

Нормативната база не ограничава търсенето на партньорства, прилагането на вътрешно предприемачество, извършването на договорни дейности в гори - недържавна собственост, експорта на обла гървесина и други гървесни производи, посредничеството и други. Макар и да са един от източниците на приходи, добивът и реализацията на гървесина остават основният стопански източник на средства. Като най-специфичната горска дейност гърводобивът и реализирането на гървесината трябва да бъдат достатъчно ефективни за предприятията. Указанията до ръководствата да работят по-отблизо с търговските си партньори ще даде желаните резултати за стопанствата. Именно за това трябва да се направят огромни усилия за подобряване на тези умения.

Същевременно ограничаването на разходите като цяло са следствие и необходимост, които произтичат от икономическата криза. За съжаление има много примери, които показват неразбиране - покупки на красиви и скъпи джипове, луксозно строителство и ремонт, организиране на скъпи мероприятия и т.н., които не само не са ефективни, но напротив - черпят финансов ресурс, който намалява производствените възможности.

- Какви са прогнозите Ви за 2009 година?

- Въпреки някои негативи, които посочих, аз съм оптимист. В близката история има поне два периода, когато пазарът на гървесина беше в подобна ситуация, но секторът преодоляваше кризата. В горската колегия има достатъчно специалисти с подходящи умения и опит, които ще си свършат работата добре. Разчитаме и на традиционната за сектора дисциплина и изпълнителност, които ще помогнат заедно да преодолеем затрудненията. Стара истина е, че точно в критични ситуации едномислещите се обединяват и успяват. Аз съм категоричен, че през 2009 г. системата ще оцелее и ще укрепне.

Разговора проведе
Юлия СЪБЧЕВА

Наука и практика

В условията на пазарна икономика и непрекъснато повишаващи се изисквания към горите, икономическата оценка на дейностите, осъществявани в горите, се превръща в необходима и задължителна дейност.

С приемането на Закон за изменение и допълнение на Закона за горите през 2008 г. се възстанови стопанската дейност, която може да се осъществява и от структурите на Държавната агенция по горите. Така че с новите механизми на управление както държавните горски стопанства, така и търговските дружества, които са лицензирани, могат да извършват стопанска дейност в горите.

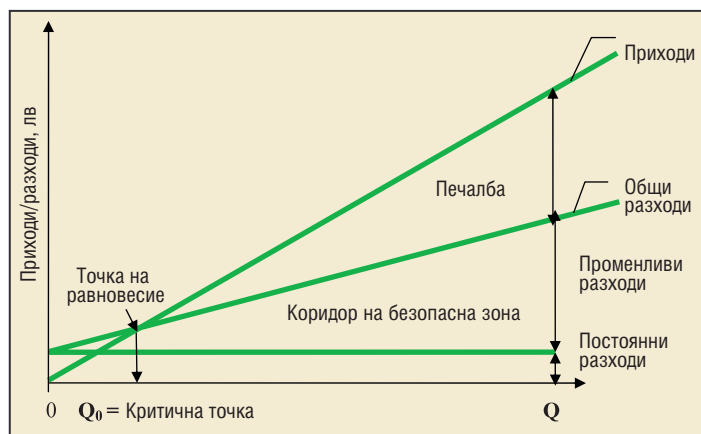
Всичко това налага създаването на работещи модели за икономическа оценка на дейностите, осъществявани от държавните горски стопанства. Тук е представен методът на маржиналния анализ за определяне на критичния обем на добиваната гървесина, т.е. обемът, при който приходите и разходите се уравновесяват. Изследването е направено по данни, предоставени от ДГС - Кости, и ДАГ.

Разработено е за периода 2003-2011 година.

Какво представлява методът на маржиналния анализ?

Маржиналният, или пределният анализ се прилага за обосноваването на различни управленски решения. Неговата методика се базира на установяване на съотношенията между три важни групи икономически показатели: издръжка - обем произведена (реализирана) продукция - печалба и прогнозирането на техните критични и оптимални стойности при зададени величини на останалите. Зависимостта между общите разходи и приходи може да бъде изразена с т.нар. диаграма на равновесието. Равновесие е състоянието, при което произвежданата продукция или осъществявана услуга не носи нито печалба, нито загуба. С други думи, приходите покриват само разходите и финансовият резултат е равен на нула.

В диаграмата на равновесието на абсцисата се нанася обемът на производството в натурални единици (Q), а на ординатата - приходите от продажби и разходите, свързани с това производство. Двете наклонени прави имат различно изходно начало и развитие. Правата на приходите (Q.P) започва от началото на координатната система и наклонът ѝ нагоре зависи от продажната цена на дадената стока (фиг. 1). Другата права показва общите разходи и има за нача-

Фиг. 1. Диаграма на равновесието

Критичният обем на добиваната гървесина

• **Необходим показател при управлението на държавните горски стопанства**

Доц. Даниела ГЕОРГИЕВА - Лесотехнически университет

ло размера на постоянните разходи (А), а видът ѝ зависи от вида на променливите разходи (Q.b). Точката, където правата на приходите пресича правата на общите разходи, се нарича **точка на равновесие (Break-Even Point)** или **критична точка (КТ)**.

Ако се спусне перпендикуляр от точката на равновесие към абсцисата, може да се определи количеството продукция (Q_0), при което общите разходи се изравняват с приходите.

Критичният обем продажби може да се изрази с количеството продукция, което е необходимо да се продаде, за да се покрият разходите. След реализирането на това количество всяка допълнителна единица продажба на продукция носи печалба на държавното горско стопанство.

Ако горското стопанство произвежда по-малък обем продукция от Q_0 , то ще реализира загуба и обратно, какъвто и обем да произвежда над Q_0 , ще реализира печалба. Ето защо пространството, надясно от точката на равновесие, се нарича **коридор на безопасна зона**.

Отсечката между двете наклонени прави след точката на равновесие очертава размера на печалбата при планирания обем гървесина по лесоустройствения проект, при фактически изпълнения или при по-голям.

С помощта на графамата на равновесието може да се определи и обемът на добитата гървесина, при който би се получила желана норма на печалба при равни други условия.

Как е изготвена икономическата оценка на дейността?

За изготвянето на икономическата оценка на дейността на ДГС - Кости, основно е разгледано ползването на гървесина, тъй като приходите от добива на гървесина са средно 95 % от общите приходи.

Направен е анализ на дейността за периода 2003-2008 г. На базата на анализа е изготвена прогноза за очакваните приходи и разходи до 2011 г. Определен е очакваният финансов резултат от добива и реализацията на гървесина. Приложен е методът на маржиналния анализ за определянето на критичния обем на добиваната гървесина. Взято е предвид, че понастоящем „държавните горски стопанства са самостоятелни юридически лица със статут на държавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон“ (чл. 24, ал. 1, ЗИД на ЗГ). От това следва, че за една част от дейностите, които осъществяват, те ще използват собствени средства, а за друга - средства от бюджета на Държавната агенция по горите и Националния фонд „Българска гора“.

При икономическата оценка на дейността са разглеждани два варианта, свързани с разходите за мероприятия:

I вариант: тези разходи се покриват изцяло от страна на ДГС - Кости. Този вариант е разгледан, защото

има опция, ако Стопанството реализира положителен финансов резултат, разходите за мероприятия се заплащат от техните средства.

II вариант: тези разходи съгласно чл. 95, т. 1, 4, 5, 6, 7, 8 и т. 10 от ЗИД на ЗГ се заплащат за сметка на бюджета на ДАГ, така че не са взети предвид при икономическата оценка на дейността.

Може да се направи сравнение с изпълнението на дейността на ДГС - Кости, в периода на предишното лесоустройство, характерен с по-голям размер на ползването - средно 25 161 м³, при планиран по настоящото - средно от 16 745 м³. За да се получи съпоставимост на резултатите, получаващи за периода 2008-2011 г., всички оценки са направени и за периода 2003-2007 г. Заложено е същото условие, свързано с правото на ползване на гървесина, т.е. неговият размер се определя като процент от продажната цена на сортиментите, въпреки че през този период правото на ползване се ценнообразува по друг начин. Останалите показатели - обем добита гървесина, размер на разходите за добив, разходите за материали, вода, горива, енергия, външни услуги, работни заплати, осигуровки, разходи за мероприятия, са по фактическите отчетни стойности от отчетите за касово изпълнение на бюджета и отчетите за производство и реализация на гървесина за съответната година през периода 2003-2007 година.

Оценка на различните варианти

➤ **При I вариант с включени разходи за мероприятия е установено, че:**

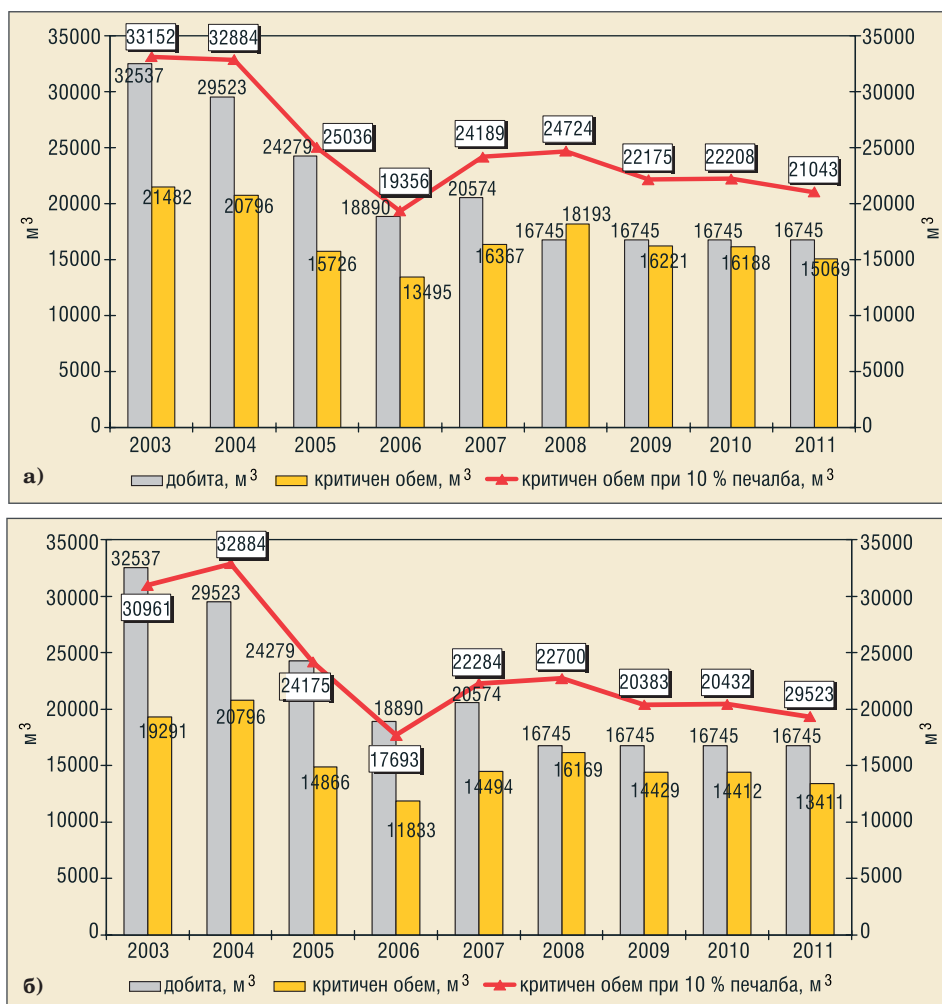
- за периода 2003-2007 г. ДЛ - Кости, е добивало годишно 25 161 м³ и е реализирало средногодишна печалба от 112 704 лв., т.е. печалба на 1 м³ добита гървесина средно от 4.59 лв./м³, а рентабилността на приходите от продажби средно е била 9.66 %;

- за периода 2008-2011 г. при планиран обем добита гървесина годишно от 16 745 м³ ДГС - Кости, би реализирало средногодишна печалба от 30 313 лв., т.е. печалбата на 1 м³ добита гървесина средно ще е 1.81 лв./м³, а рентабилността на приходите от продажби средно ще е 2.52 %;

- за периода 2003-2007 г. критичният обем на добиваната годишно гървесина възлиза средно на 17 573 м³, т.е. 70 % от добиваната гървесина, в т.ч. при 75 % за иглолистната и 68 % за широколистната гървесина (фиг. 2 а);

- за периода 2008-2011 г. прогнозният годишен критичен обем средно е 16 418 м³, или 98 % от планирания добив, в т.ч. при 105 % за иглолистната и 96 % за широколистната гървесина (фиг. 2 а);

- при намаляването на годишното ползване на гървесина с 8416 м³ (33 %), финансовият резултат намалява с 82 391 лв. (73 %), печалбата на 1 м³ добита гървесина - с 3 лв./м³ (61 %), рентабилността на приходите от продажби - със 74 % в относителен размер,

Фиг. 2. Критичен обем: а) с разходите за мероприятия; б) без разходите за мероприятия

а критичният обем на добиваната дървесина намалява само с 1155 м³ (7 %);

➤ **При II вариант, без да са включени разходи за мероприятия, е установено, че:**

- за периода 2003-2007 г. ДЛ - Кости, е добивало средно 25 161 м³ и е реализирало средногодишна печалба от 129 537 лв., т.е. печалба на 1 м³ добита дървесина средно от 5.33 лв./м³, а рентабилността на приходите от продажби средно е била 11.08 %;
- за периода 2008-2011 г. при планиран обем на добита дървесина средно от 16 745 м³ ДГС - Кости, би реализирало средногодишна печалба от 62 813 лв., т.е. печалба на 1 м³ добита дървесина средно от 3.75 лв./м³ и рентабилност на приходите от продажби средно от 4.63 %;
- за периода 2003-2007 г. критичният годишен обем на добиваната дървесина възлиза средно на 16 412 м³, т.е. 65 % от добиваната дървесина, в т.ч. при 69 % за иглолистната и 63 % за широколистната дървесина (фиг. 2 б);
- за периода 2008-2011 г. прогнозният критичен обем средно е 14 605 м³, или 87 % от планирания добив, в т.ч. при 93 % за иглолистната и 86 % за широколистната дървесина (фиг. 2 б);
- при намаляване на годишното ползване на дървесина с 8416 м³ (33 %), финансовият резултат намалява с 66 725 лв. (52 %), печалбата на 1 м³ добита дървесина - с 2 лв./м³ (30 %), рентабилността на приходите от продажби - с 58 % в относителен размер, а критичният обем на добиваната дървесина намалява само с 1807 м³ (11 %).

Изводи и препоръки:

1. Въз основа на изследването се установи, че единствено през 2008 г. от целия период ДГС - Кости, реализира загуба 11043 лв. при варианта с включени разходи за мероприятия. За същата година, ако мероприятията се покриват от бюджета на ДАГ и НФ „Българска гора“, ДГС - Кости, би реализирало печалба от 19 457 лева.
2. Покриването на разходите за мероприятия от страна на ДГС - Кости, за периода 2008-2011 г. би довело до намаляване на средногодишната печалба с 32 500 лв., до увеличаване на критичния обем на добиваната дървесина с 1813 м³, или намаляване на печалбата на 1 м³ добита дървесина с 2 лв./м³.
3. Намаленото годишно ползване на дървесина средно от 8416 м³ води до намаляване на средногодишната печалба с 82 391 лв., или с 3 лв./м³ добита дървесина при I вариант. При II вариант намаленото ползване на дървесина води до намаляване на средногодишната печалба с 66 725 лв., или с 2 лв./м³ добита дървесина. Това е цената на пропуснатите дърводобивни ползи, т.е. цената на екосистемните услуги, която може да се заплаща от бюджета на ДАГ и НФ „Българска гора“.
4. Предложената методика за определяне на финансовия резултат и критичния обем може да се използва от държавните горски и ловни стопанства за изготвянето както на годишните финансови планове, така и на икономическата оценка, която е част от лесоустройствените им проекти. Трябва да се отбележи, че посочените количества са само ориентири по отношение на критичния обем на ползването на дървесина, тъй като промяната на макроикономическите показатели води до промяна в издръжката на дейността, а оттук и на получените стойности. Ето защо ежегодно трябва да се актуализират.
5. Предложената методика може да се прилага за определяне на цената на пропуснатите дърводобивни ползи, т.е. цената на екосистемните услуги, които биха могли да се финансират от бюджета на ДАГ и Национален фонд „Българска гора“.
6. За да има стремеж за постигане на по-добри финансови резултати от държавните горски стопанства, и то не за сметка на гората, е препоръчително разходите за мероприятия да се финансират изцяло от бюджета на ДАГ и НФ „Българска гора“. В противен случай този механизъм автоматично води до демотивация за добра стопанска дейност. В заключение, горите са възпроизводим природен ресурс, но също така горите са един от ресурсите с най-бърз производствен процес - над 100 години. На фона на глобалното затопляне и постоянната промяна на климата основният извод е, че трябва да се търсят различни механизми и средства за съхраняване и увеличаване на горските ресурси сега, защото последствията от нашите действия или бездействия ще плащат идните поколения.

Наградата е гордост и задължение

• Горският стражар Йосиф Чолаков е пример за всеотдайност в службата и в призванието си за опазване на горите

Поводът да се срещнем с Йосиф Чолаков, служител от звеното „Подвижна горска стража“ на РДГ - Велико Търново, е че през последните няколко години той е неизменно сред отличените с приза „Най-добър горски стражар“. Критериите за това отличие се подготвят на национално ниво и съдържат точни и конкретни изисквания. „Състезават“ се горските стражари от цялата страна, които са над 2970.

Георги Чолаков е сред удостоените с високата награда за 2003 година. За 2005 г. той бе сред подгласниците на най-добрия. При националното честване на Седмицата на гората през миналата година той отново бе обявен за най-добрия горски стражар - за 2007 година.

- Защо избра тази професия? - питаме при срещата с този усмихнат, с открито лице и спокоен поглед млад мъж. И не са ли вповече и рискът, и часовете напрежение в студ и пек, за неголям в материално изражение еквивалент?

- Независимо от големия риск, от невисокото заплащане, на който му е „на сърце“ работата и го вълнува, когато го боли при вида на отсечено дърво или на гора от стърчащи, отрязани на височина човешки ръст, останки, той ще продължава да я работи тази професия - отговаря.

Роден е във Велико Търново. Отбива войнския си дълг в Долна Митрополия. Приет е през 1980 г. за студент в Лесотехническия университет - София, задочно обучение. Прекъсва следването заради последствията от претърпяна автомобилна катастрофа. Започва трудовия си път в горите от 1989 г. като горски надзирател в горскотехнически участък „Вонеща вода“. През 1990 г. завършва тримесечен квалификационен курс в Професионалното училище в Боровец и става ловен надзирател в района Осенар - Кладни дял (на границата с ГС - Гурково, и ГС - гр. Елена), където работи до 1998 година. Оттогава е служител по охраната на горите на ДЛ - Велико Търново. По това време охраната в лесничествата работи в сътрудничество с горската полиция. Период, за който Чолаков си спомня като за особено добър за опазването на горите: „Действахме заедно с горската полиция, която внушаваше несравним респект, и охраната на горите беше много резултатна.“ През 2000 г. завършва краткосрочен квалификационен курс за горски стражари в Тетевен и от 2001 г. е в подвижната горска стража на Регионалното управление. Сега е един от шестнадесетте стражари от подвижната горска стража към РДГ - Велико Търново, и е в състава на звено от трима стражари, които отговарят за охраната на Великотърновски и Габровски окръг. За целта звеното разполага с подходящ

надежден транспорт - нов автомобил „Нива“, непрекъсната мобилна връзка и всички необходими основни технически средства за охрана на горите. Но освен това и с добра методическа основа и организация. Какви са те? Контролът на екипите и съставянето на графиците за работа се извършват от експерта по охраната на горите в РДГ - инж. Здравка Иванова, след което се одобряват от директора на РДГ - инж. Параскев Радев. При спешна нужда графикът се променя и звената се пренасочват към новото място. Работи се в синхрон с полицията и общинските власти, с кметовете по места. Напоследък Йосиф Чолаков е натоварен и с отговорността да съставя графици и план-графици за районите с големи нарушения и отчети за месечната работа. В процес е на организиране и спецзвено, което ще има, както показва името, по-особена отговорност и участниците в него ще получават по-високо възнаграждение.

Обективен критерий, един от основните признаци за номиниране на „най-добрия горски стражар“, е броят на съставените през годината актове. За 2007 г. Йосиф Чолаков е съставил 147, а през 2008 г. - 108. В първия месец на тази година лично е съставил 13 акта, а групата му - общо 20. Какво казва за това?

В района на неговото звено многобройните нарушения са всекидневие. Независимо каква е собствеността на горите - много са и в частните, и в държавните. През студентите зимни дни броят им драстично нараства. От гората взема предимно ромското население, свикнало да не плаща глоби по съставени актове, включват се вече и нови - прокудени от безработицата, завърнали се напоследък от чужбина - в района на гр. Елена например. В с. Царски извор се придвижват на двойки в по 10-15 каруци. Първо ре-

жат дърветата по типичния начин - на голяма височина, нарязват ги, товарят по два кубика в каруца, идват търговците, купуват на ниски цени. В Полски Тръмбеш - същото, ходят на групи, сечат, продават. Крадат и хора, изпаднали в крайна нужда, просто за да се стоплят - да ти дожалее. В такава ситуация стремежът да се съставят много актове - като самоцел, би бил нелеп. Какво хубаво има в това актовете да са много, както и нарушенията. Затова, когато намаляват, това може само да радва. Точно това се случва. Дължи се, от една страна, на ефективността на възприетия начин да се задържа и отнема транспортното средство - това дава много добър резултат още от 2006 г., когато е въведено. От друга страна, дължи се и на новото разбиране на „най-добрия стражар за 2007 г.“, който е осъзнал като своя нова роля да се отнася с особено внимание към нарушителите, да ги убеждава и да ги превръща в помощници за установяване на други нарушения и нарушители. Задно с това върви и стремежът сам да продължава да се учи - преди всичко в практиката, но и както чете. И най-вече добре да познава и добре да прилага в практиката Закона за горите и правилника към него, които често се променят.

Ако през зимата най-много работа на горската стража отваря нуждата от дърва за огрев, то през лятото трябва да се опазят и липата, и билките от унищожение, и стърнищата от запалване, и гората от пожари... Гората не остава необгрижвана през никой от сезоните.

И независимо от годишните времена един от почивните дни - събота или неделя, е винаги работен. Синът на Йосиф, който е ученик и иска да стане музикант, и съпругата - детска учителка и спътница в живота повече от петнадесет години, са свикнали вече с тази действителност. Както и с времето, посветено от Йосиф на лова.

Материалното измерение на наградата „Най-добър горски стражар“ е една допълнителна брутна работна заплата. На въпроса какво е направил с парите, които е получил, Йосиф Чолаков не може да ми отговори. Нищо специално. Каза ми обаче, че пази бронзовата статуетката с особено уважение и гордост, като символ на обикнатата от него професия на служител от системата на горите. Защото „колкото и обикновена да е работата, която извършваш, трябва да търсиш в нея предизвикателството, аз например дори нощем си мисля за идващия ден, какво мога по-добре да свърша, как по-ефективно да подреда деня си.“

Екатерина ПОПОВА
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Изложениия

От 28 февруари до 1 март в Международния изложбен център „Крокус Экспо“ се проведе Шестата международна изложба „Лов. Риболов. Почивка“ и Третата специализирана изложба „Ловният свят на Русия“. Тази година България бе страна партньор, което и отреди подobaващо място в представянето на нейните възможности за ловен туризъм. На щанда на Държавната агенция по горите любителите на ловните емоции намираха пълна информация за държавните ловни стопанства, за възможните за лов видове дивеч и за условията за ловуване, за ловната история на страната и нейното водещо място в трофейното дело.

МОСКВА предлага необятен лов

На пръв поглед малка България сякаш се стопяваше на фона на огромната Руска федерация и нейните ловни стопанства, някои от които, като „Кубаньохота“, бяха с площ 203 300 хектара. Но фактът, че все повече руски ловци посещават през последните години страната, ни говори за разширяване на нейната популярност на ловна дестинация с голямо разнообразие на дивеч на сравнително малка площ, което гарантира слук за кратко време при ниски транспортни разходи. През 2005 г. в ловните стопанства „Извора“ и „Чекерица“ ловува президентът на Московския сафари клуб Павел Гусев, счтан за ловец номер едно в Русия. Остана с най-добри впечатления и от следващата година България има покана за участие в международната ловна изложба в Москва. А през 2009 г. е вече страна партньор. Организатор на пролетното изложение „Лов. Риболов. Почивка“, което има и есенно издание, е „Крокус Център“ с официалната поддръжка на Федералния съвет и Държавната Дума на Руската федерация, Министерството на селското стопанство, в състава на което е управлението на горите, Асоциацията на ловците и риболовците. Организатор на специализираната изложба „Ловният свят на Русия“ е Министерството на селското стопанство.

Българската делегация бе ръководена от председателя на Държавната агенция по горите доц. Стефан Юрков, който бе сред официалните лица както на пресконференцията, така и при откриването на изложението и прерязването на символичната лента. Интервюта, които даде за централните московски медии, и техният интерес към българския щанд вместиха малка България в огромния информационен поток, насочен както към многомилionenна Москва, така и към необятната руска страна. А срещите на българската делегация с ръководителите на централното горско управление на Русия потвърдиха необходимостта и желанието за разширяване на двустранното сътрудничество, което има своите десетилетни добри традиции. Изложбената площ на две огромни зали с над 20 000 м² бе разпределена между близо 300 фирми, предприятия, представителства и компании от 10 региона на Русия, както и от Норвегия, Унгария, Финландия, Словакия и дори от Намибия и Танзания. В специализираната изложба участваха 20-те държавни ловни стопанства към Дирекция „Ловно стопанство“ в Министерството на земеделието, които показаха удивителни възможности за лов и риболов сред атрактивни в климатично, природно и дивечово разнообразие местообитания. Инте-

ПАРТНЕР ВЫСТАВКИ:

Республика България

ресно е да се отбележи, че тези стопанства, след скорошна реформа в горския сектор, работят с договори за аренда, сключени с държавата за срок от 15 до 49 години.

Камо на всяко подобно изложение и тук имаше всичко за лова и риболова - от снаряжения до облекло и високопроходими автомобили. Определен интерес обаче предизвика новият модел на джип УАЗ.

Българският щанд бе оформен от „Експо център“ ООД с управител Костадин Владов и проектант Йордан Симов. Свой щанд бе организираща ямболската фирма за производство на ловни дрехи „Медичи 2008“ ООД с управител Марчо Тодоров. Щандове имаха и фирмата за ловен туризъм „Бултурс“ ООД на Стоян Трифонов и Ловно стопанство „Елен“ - Етрополе, на Емил Димитров. Тук бе и доайенът на ловния туризъм у нас Васил Табаков със своето ООД „Експресинтерконтакт“.

Програмата на изложението предлагаше за посетителите атракции като стрелба с лък и арбалет, с карабина с лазерен лъч, мятане на нож, риболовен кастинг. Желаетелите можеха да получат експертно замерване на трофеи. Богата бе и програмата на научно-практическите конференции.

Шестото издание на Московското ловно изложение, съчетано с представянето на ловните стопанства в Русия, разкри пред световната ловна общественост необятни възможности за лов и риболов. Статистиката отчита, че все повече ловци от Европа стягат куфари и оптически мерници за неповторими ловни изживявания. За нашата страна статистиката също бе обнадеждаваща - България става все по-позната и желана дестинация за руснаци, любители на ловния спорт. Трябва да отдадем дължимото и на Дирекция „Ловно стопанство“ в ДАГ с директор инж. Юлиян Русев и на нейните експерти за подготовката на нашето участие не само на изложението в Русия, а и в Германия, Австрия, Испания и особено за оригиналните и практични рекламни материали - брошури, CD-та, блок-католази, дупляни с преводи на 6 езика.

Текст и снимки
Борис ГОСПОДИНОВ

Опазване на горите

• Отчет и анализ за дейността на Държавната агенция по горите през 2008 г.

Инж. Николай ПИРОНКОВ - директор на Дирекция „Охрана на горите“,
инж. Мартин ИВАНОВ - началник-отдел „Методическа и оперативна дейност“,
Владимир КОНСТАНТИНОВ - началник-сектор „Опазване на горите от пожари“

ОХРАНА НА ГОРИТЕ ОТ НАРУШЕНИЯ

През изтеклата година дейността по опазване на горите продължи да се развива динамично в контекста на реформите в сектора и социално-икономическото положение в страната.

Основни резултати, реализирани мерки и тенденции в охраната на горите

Анализът на данните за резултатите от дейността дава основание да се твърди, че след драстично намаляване на броя на нарушенията през 2007 г., се наблюдава известно увеличаване през 2008 година. Независимо от това нивото на незаконна дейност остава по-ниско от това за периода 1991-2006 г. Като имаме предвид, че за близо 25 % от нарушенията се съставят по два акта, можем с основание да твърдим, че се наблюдава задържане на броя на нарушенията, свързани с незаконни сечи в горите. Този извод се подкрепя и от неоглямото увеличаване на незаконно добитата гървесина - 7 %.

Промяната в нормативната уредба и структурната реформа бяха двата основни фактора, оказващи влияние върху работата по охраната на горите. Допускаме, че периодът на адаптиране към промените оказва известно затруднение в работата. Трансформирането на държавните лесничества в стопански субекти напоява още повече горските надзиратели с дейности по стопанисването, ползването и възобновяването на горите. Това ограничи възможностите на горските надзиратели в държавните горски и ловни стопанства за ефективно изпълнение на задълженията по опазване на горите. В същото време контролните функции се пренасочиха към регионалните дирекции по горите, но съставът на служителите от горската стража остана непроменен. Тези обстоятелства пораждаат сериозни проблеми при охраната на горите в районите с концентрация на нарушенията, а също така и при охраната и контрола в недържавните гори. По тази причина охраната на дивеча и рибата също остава на незадоволително ниво.

С промените в Закона за горите и в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс се облекчиха процесите по продажбата на отнетите в полза на държавата вещи, предмет и средство на нарушения, и придвижването на актовете преписки към Агенцията за държавни вземания. Създаде се и възможност за безвъзмездно прехвърляне на отнетите вещи в полза на ДАГ, РДГ, ДГС /ДАС.

През годината продължи взаимодействието с другите институции. Основните мерки в тази насока са преподписването на План-програмата за взаимодействие между институциите и Методическите указания за разследване на престъпления и установяване на нарушения в горите, подписани от главния про-

курор на страната, председателя на ДАГ и министъра на вътрешните работи.

Работата по **План-програмата** вече е традиционна и многократно сме отчитали нейната огромна роля в повишаването на ефективността от мерките по опазване на горите. Отделни слаби моменти има на местно ниво, породени от межличностни отношения и/или липсата на инициатива и от двете страни.

Предстои още работа по прилагането на съвместните **Методически указания** в повечето райони на страната. След значителния първоначален ефект от измененията в Наказателния кодекс от края на 2006 г. се наблюдава известен застои в работата на някои ДГС и ДАС. Към 15.02.2009 г. по преписки от 2007 г. са издадени 223 осъдителни присъди. От тях 92 броя, или 41 % са за района на РДГ - Пазарджик, по 39 и 40 броя (18 %) са съответно за РДГ - Стара Загора, и РДГ - Сливен. Подобно е и съотношението за 2008 г. Това е резултат от активната дейност на Апелативна прокуратура - Пловдив. В тази връзка е необходимо да се проведат срещи на национално и местно ниво с участието на служители от ДАГ и Прокуратурата за уеднаквяване на критериите, по които да се преценява наличието или липсата на престъпление и активизирането на отделни районни и окръжни прокуратури.

През годината бе реализиран стартираният през 2007 г. проект за подобряване на дейностите по издаване, отчитане и обработка на документите за транспорт на гървесина от временен склад чрез внедряване на информационната система „Електронен превозен билет“.

Служителите от Дирекцията положиха максимални усилия и въпреки пасивността на някои регионални дирекции по горите, системата бе внедрена успешно и от 01.01.2009 г. експедицията от временен склад се осъществява само с превозни билети, издадени от електронни терминали. Постигнатите резултати са няколко: силно се ограничи възможността за „източване“ на гървесина, която не се отчита в ДГС или ДАС; невъзможно е узаконяването на незаконно транспортирана гървесина след констатирането на нарушението; улесни се работата по издаването на документите и тяхното отчитане; подобри се възможността за аналитична обработка на данните; повишиха се възможностите за насрещен контрол и разкриване на неистински документи. Поради настъпилата криза с пазара на гървесина в момента е трудно да се отчете прекият ефект върху ограничаването на незаконния оборот на гървесина. Косвен показател в това отношение е значителното завишаване на актовете за незаконен транспорт на гървесина, които са с 42 % повече от 2007 г., при общо увеличаване на актовете по ЗГ с 16 %.

Необходимо е развитието на системата да продължи с цел пълно автоматизиране на процеса по обобщава-

(Продължава на стр. 19)

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

длъжности и телефони

Бул. „Хр. Ботев“ № 55, София - 1040
Автоматична телефонна централа 98 511,
факс: 981 37 36, e-mail: dag@dag.bg

Отразени са данните до 02.03.2009 г.

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
РЪКОВОДСТВО			
Доц. Стефан ЮРКОВ	председател	204	
Петя СПАСОВА	гл. специалист	205	981 58 40
Инж. Илия СИМЕОНОВ	зам.-председател	503	
Маргарита ПАВЛОВА	гл. специалист	503	
Инж. Росен ПОПСАВОВ	зам.-председател	514	989 55 53
Росица ПЪРВАНОВА	техн. сътрудник	513	989 37 13
Инж. Йордан РАДОСЛАВОВ	зам.-председател	509	987 99 47
Малинка КЪРПАРОВА	мл. експерт	509	987 99 47
Инж. Валентина МАРИНОВА	главен секретар	505	988 82 66
Елза АТАНАСОВА	мл. експерт	504	987 47 71
Инж. Димитър БАТАЛОВ	служител по сигурността на информацията	517	981 06 37
Дафинка РОНКОВА	финансов контролор	557	988 59 14
ДИРЕКЦИЯ „ВЪТРЕШЕН ОДИТ“			
Кирил КОЛЧЕВ	директор	557	980 81 77
Цветка ПЕТКОВА	гл. вътр. одитор - РДГ - Бургас		0885610602
Александър ИВАНОВ	гл. вътр. одитор - РДГ - Варна		0887526932
Йосиф ГАЙДАРДЧЕВ	гл. вътр. одитор - РДГ - В. Търново		0887560440
Илия ХАРАЛАМПИЕВ	гл. вътр. одитор - РДГ - Кюстендил		0886366166
Благовеста ЛАЛОВА	гл. вътр. одитор - РДГ - Пловдив		0885342634
Славейко КАСАБОВ	гл. вътр. одитор - РДГ - Пазарджик		0888225070
ИНСПЕКТОРАТ			
Теменужка ГОВЕДАРОВА	и.д. ръководител инспекторат		981 66 28
Инж. Тони КРЪСТЕВ	държавен инспектор		988 46 67
Инж. Росен РАЙЧЕВ	гл. инспектор - дейности в горите		988 46 67
Инж. Йордан ПАЛИГОРОВ	гл. инспектор - дейности в горите		988 46 67
Инж. Георги КОЦЕВ	гл. инспектор - икономически дейности		988 46 67
Румен ЛОЗАНОВ	мл. юрисконсулт		988 46 67
Диана ИЛИЕВА	техн. сътрудник		988 46 67
ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ФИНАНСОВО-СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ“			
Иванка СЪБЧЕВА	и.д. директор	559	988 29 72
Величка МАРИНА	ст. специалист	559	988 82 90
ОТДЕЛ „СЧЕТОВОДСТВО“			
Емилия ТАФРАДЖИЙСКА	началник	560	988 14 95
Маргарита КРЪСТЕВА	гл. експерт - счетоводна отчетност	560	988 14 95
Инж. Катерина АНДАСАРОВА	ст. счетоводител - банкови операции	560	988 14 95

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Сашка ДИМОВА	ст.счетоводител - касови операции	560	988 14 95
Екатерина ГАНЧОВСКА	ст.счетоводител - касови операции	560	988 14 95
Милка ИВАНОВА	ст. счетоводител - касиер	555	987 51 40
ОТДЕЛ „СОБСТВЕНОСТ И ИНВЕСТИЦИИ В ГОРИТЕ“			
Инж. Анелия ГАВРИЛОВА	Гл. експерт - управление и стопанисване на държавната собственост	392	
Татяна МИХАЙЛОВА	гл. специалист - организация и контрол на материалната база	392	
ОТДЕЛ „ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА“			
Иванка СЪБЧЕВА	началник	559	988 29 72
Инж. Емилия ТОДОРОВА	държавен експерт - бюджет на ДАГ	553	988 30 16
Ваня ХРИСТОВА	мл. експерт - прогнози и бюджет	553	988 30 16
ОТДЕЛ „ОТЧЕТИ И РАЗПЛАЩАНИЯ“			
Аглия МИНЕВА	държавен експерт - отчети и разплащания	554	987 35 00
Божана ГЕОРГИЕВА	гл. експерт - отчети и разплащания	554	987 35 00
Станка СТОЯНОВА	мл. експерт - платежни процедури в СЕБРА	554	987 35 00
Румяна БРУСАРСКА	гл. специалист - платежни процедури в СЕБРА	554	981 75 31
ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ“			
Георги ТОШЕВ	директор	511	988 82 74
Диана ДИМИТРОВА	държавен експерт	511	988 82 74
ОТДЕЛ „АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ“			
Тодор БОГОМИЛОВ	началник	506	987 51 46
Лили ЗАРКОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988 13 83
Маргарита ИГНАТОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988 13 83
Елена ТОПАЛОВА	техн. сътрудник - деловодител	510	988 13 83
Миглена ИВАНОВА	куриер	510	988 13 83
Ивайло ИВАНОВ	шофьор-снабдител		
Михаил ФИЛИПОВ	шофьор		
Венцислав ПЕЙЧЕВ	шофьор		
Борислав БРАТАНОВ	шофьор-механик		
Григор ГЕОРГИЕВ	шофьор-механик		
Евгени КОСТАДИНОВ	шофьор-снабдител		
ОТДЕЛ „ПРАВНИ ДЕЙНОСТИ“			
Милена ТРИФОНОВА	началник	516	988 59 25
Магдалена СТАНЧЕВА	гл. юрисконсулт	519	981 60 58
Яника СИМОВА	гл. юрисконсулт	518	988 30 59
Гергана ЦАРСКА	гл. юрисконсулт	519	981 60 58
Даниела АНГЕЛОВА	ст. юрисконсулт	519	981 60 58
Анастасия ВОДЕНИЧАРОВА	мл. юрисконсулт	518	988 30 59
ОТДЕЛ „ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ“			
Инж. Денка ЦАНЕВА	началник	507	987 51 42
Александър ФЕРДОВ	ст. експерт - човешки ресурси	507	987 51 42

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ			
ДИРЕКЦИЯ „ГОРСКО СТОПАНСТВО“			
Инж. Стойчо БЯЛКОВ Илиана МЕНЦЕЛ	директор мл. експерт	551 551	988 58 42 988 82 86
ОТДЕЛ „ЛЕСОУСТРОЙСТВО И ОТЧЕТ НА ГОРСКИЯ ФОНД“			
Инж. Илия АНГЕЛОВ Инж. Любен ЖЕЛЕВ	началник държавен експерт - изработване на лесоустройствени проекти	529 529	988 11 96 988 11 96
Инж. Дарина ИЛЧЕВА	мл. експерт - поддържане и съхраняване на графичната и атрибутната база данни за горите и земите от горския фонд	529	988 11 96
ОТДЕЛ „ЗАЛЕСЯВАНЕ И ЗАЩИТА СРЕЩУ ЕРОЗИЯТА“			
Инж. Димитър БЪРДАРОВ Инж. Нели МИХАЙЛОВА	началник държавен експерт - залесяване	526 528	987 12 74 981 44 47
Инж. Любомир КРЪСТЕВ	гл. експерт - горски разсадници	526	987 12 74
Инж. Мария НИКОЛОВА-БЕЛОВАРСКА	ст. експерт - защита на горските земи срещу ерозия	526	987 12 74
ОТДЕЛ „СТОПАНИСВАНЕ, ПОЛЗВАНЕ И ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ“			
Инж. Виржиния ХУБЧЕВА Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ	началник държавен експерт - стопанисване на горите	524 556	987 51 43 987 49 90
Инж. Стефан БАЛОВ	държавен експерт - защита на горите	556	987 49 90
Инж. Христо ХРИСТОВ	гл. експерт - маркиране на лесосечен фонд и дисциплина на ползване в горите	556	987 49 90
Инж. Румяна ВЕЛИНОВА	гл. експерт - регистри и комплетиране на лесосечния фонд	556	987 49 90
Инж. Деян СТОЙНЕВ	гл. експерт - стопанисване на горите с дървопроизводствени и средообразуващи функции	556	987 49 90
ОТДЕЛ „ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ“			
Инж. Георги ТИНЧЕВ Инж. Анна ПЕТРАКИЕВА	началник ст. експерт - планове за управление и Натура 2000	552 552	987 97 92 987 97 92
Инж. Кирил ТАШЕВ	ст. експерт - мониторинг на биоразнообразието	552	987 97 92
ОТДЕЛ „ПРОМЕНИ В ГОРСКИЯ ФОНД“			
Инж. Георги КОТАРЕВ Инж. Огнян ЙОСИФОВ	началник държавен експерт	411 412	

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
Антоанета ТАНЕВА	гл. експерт - вещни права в горския фонд	412	
Николина НЕДЕЛКОВА	мл. експерт - промени в собствеността	411	
Цветалина ДОНЧЕВА	мл. експерт - държавна собственост	411	
Десислава КОСТОВА-КУНЧЕВА	мл. експерт - разпореждане и учредяване на вещни права	412	
Драгомир ЦИЦЕЛКОВ	мл. експерт - разпореждане и учредяване на вещни права	412	
Радостина ВЪРБАНОВА	технически сътрудник	696	
Ахмед ЕМИНОВ	технически сътрудник	696	
ОТДЕЛ „НЕДЪРЖАВНИ ГОРИ“			
Д-р инж. Ценко ЦЕНОВ Инж. Татяна АНДРЕЕВА	началник гл. експерт - консултации на недържавни горовладелци	552 529	988 40 91 988 08 75
Инж. Димитър ВИТЕВ	гл. експерт - стопанисване на недържавни гори	552	988 40 91
Инж. Петя ПАШОВА	гл. експерт - стопанисване на недържавни гори	528	981 44 47
ДИРЕКЦИЯ „ЛОВНО СТОПАНСТВО“			
Инж. Юлиан РУСЕВ	директор	501	988 41 97
ОТДЕЛ „СТОПАНИСВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ НА ДИВЕЧА“			
Инж. Светослав ДИКОВ Инж. Григор ПЕНЕВ	началник държавен експерт	501 501	988 32 22 988 41 97
Инж. Мирослав ДЖУПАРОВ	мл. експерт - стопанисване на дивеча	501	988 41 97
ОТДЕЛ „ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЛС, ОРГАНИЗИРАН ЛОВЕН ТУРИЗЪМ И РЕКЛАМА“			
Инж. Динко ГОСПОДИНОВ Инж. Любов ИРГЕВА	началник гл. експерт - логистика и организация на ДЛС	501 501	988 32 22 988 32 22
Екатерина БОЖИНОВА	гл. експерт	501	988 32 22
ДИРЕКЦИЯ „ОХРАНА НА ГОРИТЕ“			
Инж. Николай ПИРОНКОВ	директор	516	981 16 25
ОТДЕЛ „ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ“			
Инж. Камен ДИМИТРОВ Инж. Величко КОЛЕВ	началник гл. експерт - статистика, анализ и нормативна уредба	512 512	987 43 57 987 43 57
Инж. Спас ТУМБЕВ	ст. експерт - контролна дейност и КГП	512	987 43 57
СЕКТОР „ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ ОТ ПОЖАРИ“			
Владимир КОНСТАНТИНОВ	началник сектор	517	987 51 44

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
ОТДЕЛ „МЕТОДИЧЕСКА И ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ“			
Инж. Мартин ИВАНОВ Инж. Светослав КРЪСТЕВ	началник мл. експерт - охрана на горите, дивеча и рибата	512 512	987 43 57 987 43 57
ДИРЕКЦИЯ „ГОРСКА ПОЛИТИКА“			
Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ	и.д. директор	528	981 44 47
ОТДЕЛ „ГОРСКА ПОЛИТИКА“			
Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ Инж. Николай ВАСИЛЕВ	началник ст. експерт - горска политика, програми и проекти	528 525	981 44 47 989 27 41
СЕКТОР „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ“			
Гергана ВЛАСЕВА	мл. специалист	527	988 80 65
ОТДЕЛ „ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО“			
Албена БОБЕВА	ст. експерт - международни институции и конвенции	527	988 80 65
Инж. Долорес БЕЛОРЕЧКА	ст. експерт - европейски и международни институции	525	989 27 41
Д-р инж. Деница ПАНДЕВА	ст. експерт - международни проекти и сътрудничество	525	989 27 41
Инж. Николета ДИНЕВА	ст. експерт - международно сътрудничество	527	988 80 65
ДИРЕКЦИЯ „ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ“			
Инж. Спас ТОДОРОВ	директор	557	988 59 14
ОТДЕЛ „ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ“			
Инж. Ивайло ИВАНОВ Инж. Росица ВЪРБАНОВА Инж. Антон РАЧЕВ	началник държавен експерт гл. експерт - информационни системи	506 515 506	987 51 46 988 82 25 987 51 46
Инж. Мариана СИМЕОНОВА	гл. експерт - администриране, организация и поддържане на информационни регистри	515	988 82 25
Инж. Мариела МИРОНОВА	гл. експерт - организация и поддържане на база данни в горите	515	988 82 25
Л.арх. Иван БОГДАНОВ	ст. експерт - информационна дейност и комуникационни технологии	506	987 51 46
Лидия ЗДРАВКОВА	мл. експерт - WEB базирани приложения	515	988 82 25
ОТДЕЛ „ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА, ПРЕСЦЕНТЪР И ПРОТОКОЛ“			
Инж. Ирена СТОЯНОВА	гл. експерт - връзки с обществеността	517	981 06 37
Инж. Весна КИМОВА	ст. експерт - медийно представяне на дейността на ДАГ	517	981 06 37
Радка ЛЯХОВА	ст. експерт - връзки с обществеността	517	981 06 37

име и фамилия	длъжност	вътр. тел.	директен
ДИРЕКЦИЯ „СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ В ДЪРЖАВНИЯ ГОРСКИ ФОНД“			
Инж. Руслан МИХАЙЛОВ	и.д. директор	559	988 29 72
ОТДЕЛ „ФИНАНСИРАНЕ И ИНВЕСТИЦИИ В ДЪРЖАВНИЯ ГОРСКИ ФОНД“			
Инж. Руслан МИХАЙЛОВ Инж. Петко ВРАЧОВСКИ	началник държавен експерт - инвестиционна политика и капиталови разходи	559 561	988 29 72 987 15 92
Инж. Оля МАНОВА-КАВАРДЖИКОВА	гл. експерт - инвестиционна политика на държавните предприятия	561	987 15 92
Инж. Пенчо ПЕТКОВ	гл. експерт - инвестиционна политика и строителство в ДГФ	561	987 15 92
Силвия МАРИНОВА-КУНЧЕВА	гл. експерт - икономическа политика, планиране и отчетност	562	988 14 12
Инж. Емил МАРИНОВ	гл. експерт - финансови потоци и разплащания към ДАГ	562	988 14 12
Маргарита БОЯНОВА	гл. експерт - разплащане на ДП	555	987 51 40
ОТДЕЛ „ДЕЙНОСТИ В ГОРСКИ ФОНД“			
Инж. Стоян КЪНЕВ Инж. Мария ДИНЕВА	началник държавен експерт - реализация, търговия, маркетинг, логистика и анализ на пазара на дървесина и недървесни горски продукти	524 523	987 51 43 981 40 45
Инж. Антон КОЛДОВ	гл. експерт - ползвания от горите и земите в горския фонд, процедури	523	981 40 45
Инж. Росица ХОРОЗОВА	гл. експерт - дейности в горите и земите от горския фонд	523	981 40 45
Инж. Валентин ЧАМБОВ	гл. експерт - реализация, търговия, маркетинг на дървесина и недървесни горски продукти	523	981 40 45
Инж. Олег ИЛИЕВ	ст. експерт - ползвания от горите и земите в горския фонд, процедури	562	988 14 12
Инж. Елена КРИЖАН-ВЕЛИЧКОВА	ст. експерт - логистика и анализи на пазара на дървесина и недървесни горски продукти	562	988 14 12

ПЪРВИТЕ ИЗДАНИЯ

Писаното слово в периодични тиражни издания често има цел не само да осведомява група хора със сходни интереси, но и да ги обедини и организира за отстояването на някаква кауза. А когато става дума за горския печат, каузата е особено важна. Затова в поредицата от годишници: 130 години горска служба, 110 години горски печат, 100 години лесовъдска организация, мястото на горския печат не само хронологично е средишно. Началото на горския периодичен печат с появата на не едно, а две горски списания в един и същи месец - септември 1899 г., отговаря на обществената необходимост да намерят отзвук позициите на лесовъдската общност, която прави първите опити за своето организиране. За да бъдат отстоявани професионалните позиции, нужно е първо самите лесовъдци да уточнят помежду си защо е важно защитаването на уникалното национално богатство - гората, и как да стане това.

Когато отбелязваме първите опити за лесовъдско сдружаване, виждаме колко краткотрайни са били тези проблясъци на единомислие и единодействие. С основание се смята, че списание „Лесовъдец“ е пионер на горския печат у нас. Издател е Българското горско дружество, основано на 14 октомври 1897 година. Списанието се печата в придворната печатница „Братя Прошекови“ в София в ограничен тираж. Месечно издание, с редактор - лесовъдът Петър Беров, придобил своето образование в московската Петровско-Разумовска академия. В уводната статия на първата книжка се отбелязва, че основна цел на „Лесовъдец“ е: „да сглоби и обедини разглобената сега дейтелност на служащите по горското ведомство, да ги направи солидарни в разбирането на главните цели, към които се стреми горското дело в странство и у нас, и в набирането на мерки за постигането им. „В списанието са поместени статии по въпроси на горското стопанство, които са вънзували обществеността. В първите книжки са публикувани уставът на Българското горско дружество и указът за неговото утвърждаване. След седмата книжка - излязла през март 1902 г., списанието спира да излиза, а дружеството се саморазтуря.

Освен решаващия принос на Петър Беров, за да имаме днес книжките на „Лесовъдец“, на него граждани и гостите на столицата дължат много от лесопарковете и горичките, създадени в околностите или извън града, по-късно влезнали в неговите очертавания. Сред тях са Борисовата градина, парковете в Горна баня, Княжево и при Военната академия. Един от първите софийски горски инспектори, Петър Беров, е от хората, които създават първия план за залесяването около София.

Забележителното в историята на горския печат е,

че в края на септември същата година (1899) се появява и второ списание - „Десовъдска сбирка“, издание на основаното по това време дружество „Лесническа дружба“. Списанието има по-дълъг и съдържателен живот - продължава да излиза до 1912 г. в един годишен тираж от 1500 книжки.

Дължим го на редактора Стоян Брънчев. Освен един от пионерите на горския периодичен печат, той е изтъкнат деятел и на горското дело - основоположник на горското управление и горската администрация в България, изтъкнат книжовник, първият български лесовъд академик.

Още десетки са заглавията на горската периодика през следващото столетие. Но първо остава списание „Лесовъдец“. Когато се гордеем се, че скромните първи книжчици са и една от най-ранните прояви на екологично пробуждане, ретно е да осъзнаем колко различен е начинът, по който тогавашният просветен гражданин е разбирал своята връзка с природата, т.е. с гората. Това, което днес наричаме устойчиво развитие, за него тогава е означавало „не режи клона, върху който седиш“, не унищожавай, а създавай нова гора, за да бъдат плодовете на твоя труд съхранени от наводнения и суша, вземай от нея разумно, за да имаш през повече ледени нощи топлина в огнището. И ако това е бил изразът на дълбоката естествена връзка на обикновения разумен човек с природата, то как е разбирал своята обществена мисия лесовъдът, човекът, за когото да съхрани гората е въпрос на професионален и патриотичен дълг - това разбираме от съхранените, пожълтели вече листа на „зеления“ печат. **Г**

(Продължение от стр. 14)

не и обработване на данните за транспортираната от временен склад гървесина, както и в посока издаване чрез терминалите и на останалите документи за транспортиране на гървесина. Освен това за нуждите на Дирекцията от фирмата, реализирала проекта, е разработен безплатен софтуер, който позволява да се извършва насрещна проверка на отчетените в ДГС и ДАС превозни билети. За целта е необходимо да се осигури технически (чрез обособяването на сървър) прехвърлянето на тези данни.

През 2008 г. се разшири действието на системата за видеонаблюдение и електронна обработка на данните на КГП, като се включиха пунктове от района на РДГ - Благоевград, РДГ - Кърджали, и беше дооборудван пунктът „Дяково“ на територията на РДГ - Кюстендил. Стартира оборудването на пунктовете в РДГ - Пловдив, РДГ - Бургас, и РДГ - Берковица. Разработен бе софтуер, който позволява обединяване на данните за транспортираната гървесина от всички КГП. Необходимо е Дирекция „Охрана на горите“ да има достъп до тези данни.

В бъдеще данните от КГП заедно с данните от ИС „Електронен превозен билет“ могат да осигурят **единна система за наблюдение и контрол върху движението на добитата гървесина**. В по-късен етап е възможно въвеждането на електронни дневници за постъпила, преработена и експлирана гървесина в големите гървопреработващи предприятия (които в момента на практика нарушават закона, като не водят дневници на хартиен носител по образец), като данните от тях се обвържат с ИС „Електронен превозен билет“.

Сред важните моменти в работата през годината може да се посочи предоставянето на част от закупените автомобили с повишена проходимост за нуждите на охраната на горите. Проведени бяха курсове за обучение на част от служителите от състава на горската стража и горските надзиратели. Продължи работата на специализираното звено „Горска стража“ към РДГ - София, като оперативното му ръководство бе прехвърлено към Дирекция „Охрана на горите“.

Считаме, че работата на Звеното доказва своята ефективност. За сравнение ще посочим, че през 2008 г. един горски стражар към РДГ средно е съставил по 7 акта, а един служител от СЗ „Горска стража“ - по 25 акта. При гървесината съотношението е следното: при строителната гървесина - 0.67 м³ към 17.25 м³, а при гървата за горене съответно 1.59 м³ към 124.4 м³. Превантивният ефект от работата на Звеното е изключително голям, както и финансовите резултати. Убедени сме, че благодарение на работата на Звеното ДАГ получава значително по-достоверна представа за реалното състояние по охраната на горите в страната. В тази връзка бяха предприети и действия по сформиране на още две специализирани звена за контрол в РДГ - Велико Търново, и РДГ - Стара Загора.

Като райони с най-висока концентрация на нарушенията през 2008 г. (както и през предходните няколко години) се очертават РДГ - Ловеч, и РДГ - Берковица. Ниската ефективност от работата по опазването на горите в тези региони според нас се дължи и на слабата координация между звената на ДАГ и Прокуратурата, а в отделни случаи и с МВР. Показателно е, че при толкова висока концентрация на нарушенията през 2007 г. за двете дирекции има само по 5 осъдителни присъди, а за 2008 г. - по една. За района на РДГ - Берковица, са характерни най-вече нарушенията от малцинствени групи в района на ДГС - Вудин, ДГС - Враца, ДГС - Монтана, ДГС - Белоградчик, и други. Най-тежко е положението в ДГС-Вудин, където директорът на

стопанството не предприема необходимите действия. Незаконната гървесина от района на РДГ - Берковица, е 15 % от общото количество. За района на РДГ - Ловеч, по-сериозни проблеми има при промишления гърводобив, като основната част от нарушенията се извършват от две фирми - „Алдекс“ ООД и „Дитекс-БД“ ЕООД, които имат сериозно влияние в региона. РДГ - Ловеч, има най-голям дял - 25%, от незаконно добитата гървесина именно поради незаконните сечи в обекти на тези фирми. По отношение на масови нарушения на първо място за страната е ДГС - Плевен, с 1366 нарушения и 866 акта. От данните се вижда, че в двете дирекции са добити 40 % от незаконната гървесина за страната. Ако добавим и гървесината от района на РДГ - София, която е 12 % от общото количество, виждаме, че трите дирекции формират над 50 % от незаконния гърводобив в страната. (Значителна част от тази гървесина е по нарушения, констатиран от специализираното звено към РДГ - София.) Трите дирекции са и с **най-ниска разкриваемост** както по брой на нарушенията, така и по отношение на незаконната гървесина.

Като значителен успех може да се посочи запазването на резултатите в охраната на горите в района на ДГС - Самоков. Остават, а в отделни случаи дори се задълбочават проблемите в района на ДГС - Ихтиман, ДГС - Ботевград, и ДГС - Своге. Констатиран бяха няколко случая, при които нарушения, открити от служители на специализираното звено към РДГ - София, бяха прикривани от директорите на ДГС - Ботевград, и ДГС - Своге.

Тревожно е и значителното увеличаване на актовете в района на РДГ - Благоевград, тъй като е съпроводено и с увеличаване на незаконно добитата гървесина.

Най-трайни **положителни резултати** има в района на РДГ - Пазарджик, която от дирекция с изключително сериозни проблеми в миналото сега е структура с едно от най-ниските нива на незаконна дейност. Отчитаме, че това се дължи основно на много доброто взаимодействие с органите на Прокуратурата и МВР.

Основни проблеми

Основните нерешени проблеми остават традиционно едни и същи:

- занижен контрол при промишления гърводобив (дисциплина на ползването);
- занижен контрол и внимание към проблемите по охрана на горите от страна на отделни ръководители (занижена трудова дисциплина);
- непознаване и непълно прилагане на нормативната уредба (напр. не се задържат вещите, предмет и средство на нарушенията, което в отделни случаи е решаващо при неизпълнението на финансовата част от наказанието);
- ниска ефективност от прилагането на наложениите наказания (ниска събираемост);
- недостатъчна ресурсна обезпеченост на системата за охрана и контрол - техническа (най-вече с транспортни средства) и финансова;
- незадоволителна работа по опазването на дивеча и рибата.

Приоритети и мерки за бъдеща работа

- Разработване на механизми за повишаване на ефективността при прилагането на наложените административни наказания (ограничаване на социалното подпомагане на лица, имащи задължения към държавата по закононарушения, касаещи горите), събиране на вземанията от частни изпълнители и други.
- Провеждане на курсове за обучение и повишаване на квалификацията на служителите.

- Повишаване на социалния статус на служителите, ангажирани с охрана. Предложенията засягат най-вече повишаване на заплащането, както и промяна в категоризирането на труда. Работата в тази насока следва да се съсредоточи върху служителите от състава на горската стража.
- Създаване на предвидените нови звена за контрол в РДГ - Стара Загора, и РДГ - Велико Търново. Високата ефективност от работата на подобни звена ще компенсира невъзможността за радикално увеличаване на служителите от състава на горската стража. Ако се изключи социалният ефект от разкриването на повече работни места, създаването на по-малочислен, но добре мотивиран и високоефективен персонал от служители, е икономически по-ефективен модел за охрана и контрол.
- Завишаване на контрола в сечищата.
- Закупуване на транспортна техника.
- Завишаване на възискателността към работата на служителите, ангажирани с охрана и контрол.
- Развитие на системата за контрол по веригата на движение на гървесина чрез поэтапно развитие на информационната система „Електронен превозен билет“ и въвеждане на нов образец на експедиционна горска марка.
- Осигуряване на достъп на служители от Дирекция „Охрана на горите“ до информационната система, обслужваща КГП и осигуряване на техническа възможност за инсталиране на софтуера, позволяващ достъп до базата данни с отчетените в ДГС и ДАС превозни билети.
- Разпространяване на положителния опит при опазването на горите.
- Задълбочаване на взаимодействието с институциите от гържавната и местна власт.
- Разширяване на медийното отразяване на проблемите по опазване на горите и ангажиране на обществеността.
- Организиране на тематични проверки и специализирани акции в районите с концентрация на нарушенията.
- Провеждане на двустранни и многостранни работни срещи на национално, регионално и местно ниво с представители на други институции и местната власт за подобряване на съвместната дейност по предотвратяване и разкриване на нарушения - Агенцията за гържавни вземания, Прокуратурата, Министерството на вътрешните работи, Инспекцията по труда и други.

ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ ОТ ПОЖАРИ

Статистика и анализ

Статистиката на ДАГ за възникналите пожари в ГФ на страната през 2008 г. показва значителен спад на броя и площта на засегнатите площи в сравнение с 2007 г. За периода са регистрирани 582 горски пожара, при което са опожарени 52 892 дка горски територии. Площта на върховите пожари е 6546 дка. За сравнение през 2007 г. са регистрирани 1479 пожара на площ 429 990 дка, от които 70 335 дка върхов. Най-много площи са засегнати в РДГ - Ловеч - 14 904 дка, и РДГ - Кърджали - 7308, следвани от РДГ - Бургас - 5368 дка, РДГ - София - 4438, РДГ - Сливен - 3893 дка и други. Основните причини за възникване на горски пожари за периода са: опожаряване на растителност (стърница и ливади) - 47 %; небрежност - 33 %; умишлени - 4 %; естествени - 1 %; неизвестни - 15 %.

Наблюдаваната през последните 2 години тенденция за увеличаване на броя на пожарите не се потвърди и през 2008 г. Това го голяма степен се дължи на промяната на метеорологичните условия спрямо предходните периоди, изразена най-вече в по-голямото количес-

тво пагнали валежи. След екстремната 2007 г., която се оказа рекордна по отношение на продължителността на високите среднодневни температури и продължителното засушаване, през 2008 г. те бяха близки до средните за страната стойности на метеорологичните показатели. Единствено през месец август имаше продължителни сухи периоди, придружени от високи температури. В този период беше регистриран и най-големият брой пожари, но не бяха допуснати трайни кризисни ситуации, подобни на тези от 2007 година.

Изпълнение на противопожарните мероприятия

В края на 2008 г. за противопожарни мероприятия са разчетени 2 080 248 лв., от които 1 880 222 лв. бюджетни средства и 200 026 лв. от стопанска дейност.

До края на годината бяха изразходвани общо 1 723 163 лв. (от тях 1 551 789 лв. бюджетни и 164 305 лв. от стопанска дейност), от които 229 495 лв. през месец декември. Изоставането в усвояването на средствата за противопожарни мероприятия поради късно предоставения бюджет не може да бъде компенсирано до края на годината. Неусвоени останаха 348 000 лева.

В края на 2008 г. изпълнението на основните противопожарни мероприятия е следното:

Наблюдателни кули (подгръжка и направа на нови) - при разчет за годината 30 000 лв. и предвидени за изпълнение нови 11 броя, до края на 2008 г. бяха изпълнени 9 броя. Не се изпълниха предвидените 2 кули в РДГ - Бургас и Пазарджик. Неусвоени са 14 000 лева.

Барьерни прегради - при разчет за годината 18 350 лв. и предвидени за изпълнение нови 69 100 л.м, до края на 2008 г. бяха изпълнени 53 740 л.м в РДГ - Бургас, Пловдив, Сливен, Шумен и Пазарджик, на обща стойност 12 575 лв. Достигнатата средна цена на л.м за страната е 0.23 лв. при заложена 0.27 лева. РДГ - Смолян, отчита изпълнение на 18 000 л.м без изразходвани средства. Неусвоени са 5400 лева.

Лесокултурни прегради - при разчет за годината 99 000 лв. и предвидени за изпълнение 507 180 л.м, до края на 2008 г. бяха изпълнени - 523 395 л.м на обща стойност 90 593 лева. Достигнатата средна цена на л.м за страната е 0.17 лв. при заложена 0.20 лева. Като цяло това е показателят с преизпълнение на разчета за 2008 г. с 14 000 л.м и реализирана икономия от 9000 лева.

Минерализовани ивици - при разчет за годината 698 327 лв. и предвидени за изпълнение 2 831 270 л.м, до края на 2008 г. са изпълнени 2 749 269 л.м на обща стойност 633 615 лева. Изпълнението е над 95 %. Достигнатата средна цена на л.м за страната е 0.23 лв. при очаквана 0.25 лева. В РДГ - Шумен, са отчетени 200 % повече от първоначално заложените. Над 100 % са изпълнени минерализованите ивици в РДГ - Стара Загора, Варна, София и Сливен. Най-сериозно е неизпълнението в РДГ - Бургас, Велико Търново, Пазарджик, Смолян и Пловдив. Има реализирана икономия на средства в размер на 65 000 лева.

Други изразходвани средства - включени са разходите, направени за закупуване и осигуряване на противопожарните депа, защитни облекла, табели, водоизточници, авиоплощадки и други. Предоставени бяха 884 871 лв., от които до края на 2008 г. са изразходвани 633 521 лева. Тук са най-сериозните резерви и това е показателят с най-слаб процент на изпълнение. Неусвоени останаха повече от 250 000 лева.

Пожаронаблюдатели - при разчет за годината 197 512 лв., до края на 2008 г. са изразходвани 262 797 лева. Предоставени бяха само средства за материални разходи по осигуряване на дейността на пожаронаблюдателите през пожароопасния сезон, но част от тези средства са изразходвани и за ФРЗ, без това да е съгласувано в ДАГ. Преразходът е в размер на 65 000 лева.

Гасене - при разчет за годината 148 882 лв., до края на 2008 г. са изразходвани 64 678 лева. Реализирана е икономия на повече от 80 000 лева.

Изпълнение на приоритетните задачи през 2008 година

- Пожароопасният сезон за ГФ на страната бе обявен още през февруари за периода 28 февруари - 31 октомври 2008 година.
- В изпълнение на Наредба № 30 за условията и реда за извършване на противопожарни мероприятия в горския фонд и опазване на горите от пожари, РДГ подготвиха регионални програми за опазване на горите от пожари, които представиха по време на пролетните съвместни проверки от ДАГ с представители на ГД „ПБС“. Подготовката за пожароопасния сезон и съвместните проверки на комисии с представители от двете ведомства започнаха още на 11.02.2008 година.
- Изготвена бе процедура за избор и доставка на специализирани високопроходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горски пожари на стойност 3.5 млн. лева.

циализирани високопроходими автомобили за патрулиране и първоначална атака на горски пожари на стойност 3.5 млн. лева.

- Продължи дооборудването на участниците в противопожарните ядра със защитни облекла, макар и с по-бавни темпове от необходимото.

- Проучени бяха възможностите за разширяване на видеонаблюдението на горските територии със специализирани камери на територията на РДГ - Стара Загора и Кюстендил.

- В ДГС и ДЛС бяха изготвени и представени в Разплатвателна агенция на ДФ „Земеделие“ над 20 проекта на стойност над 1.7 млн. лв. по Наредбата за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярката „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 година. Финансовият ресурс за периода е в размер на почти 30 млн. евро.

Лесозащита

Здравословното състояние на горите

- Прогноза за очакваните нападения от вредители и болести през 2009 г. и предвидените мероприятия за защита на горите

Инж. Стефан БАЛОВ - държавен експерт по защита на горите в ДАГ

Важно условие за поддържане на здрави, устойчиви на болести, вредители и повреди гори, са системните наблюдения и обследвания за установяване на появата, развитието и разпространението на вредителите. На базата на данните от мониторинга, обследванията и лабораторните анализи са разработени прогнозите на трите лесозащитни станции за 2009 година.

Насекомни вредители в иглолистните гори. Боровата процесия е листогризещ вредител с важно икономическо значение за боровите гори. Размерите на нападнатите площи през различните години се променят. В районите на разпространение на вредителя, в които не е водена авиоборба, площите постепенно нарастват и нападението от слабо става силно. В резултат на редовно провежданата авиобиологична и авиохимична борба в много райони на страната степента на нападенията намалява. Регулирането на популационната плътност се извършва и от естествените паразити на вредителя.

Очакванията са, че и през 2009 г. **боровата процесия** ще бъде най-широко разпространеният листогризещ вредител в горите особено в изредени борови насаждения. Силно нападнатите площи, за авиоборба, засега се очертават на близо 28 000 дка. В средата на лятото за този вредител лесозащитните станции ще изработят краткосрочна прогноза.

Нападнатите площи от **боровите листни оси** през последните няколко години намаляват. За 2009 г. се предвижда авиоборба върху 3618 дка с **ръждива борова листна оса** и 2174 дка с **обикновена борова листна оса**. Физиологичното отслабване на иглолистните насаждения и култури по различни причини довежда до масово развитие на различни видове стъблени вредители, предимно корояди. В широколистните гори вредата от тях

е повече косвена, те са преносители на заболявания - холандска болест по бряста, трахеомикоза по гъба и други. В иглолистните гори вредата е пряка - силнонападнатите дървета изсъхват безвъзвратно. Засегнатите площи от **корояди** в иглолистните гори възлизат на 6266 дка, от които 3734 дка са силнонападнати и 5174 дка са предвидени за борба. Отделно само от върхов корояд са нападнати 2964 дка, от които 2072 дка са предвидени за санитарни сечи. От типограф са нападнати 466 дка, а 93 дка са предвидени за санитарни сечи. Общо засегнатата площ от всички стъблени вредители е 10 047 дка. Предвидени са санитарни сечи в 7366 дка, за механична борба са определени 74 дка, а за наземна химична - 501 декара.

В засегнатите райони е възможна поява и на нови корояди петна независимо от това, че санитарните сечи се извършват редовно. За да бъде редуцирана числеността на вредителите в такива райони и намалени нападнатите площи, е необходимо провеждане на комплекс от горскостопански мероприятия.

Практиката показва, че ефективна защита от тези вредители е възможна само при наличието на добре организирана система за ранно наблюдение, отчитане и прогнозиране на развитието им, степента на разпространението и размера на нанесените повреди.

Наблюденията трябва да се провеждат от специалистите с лесовъдско образование задължително по време на всички посещения в насажденията при работа в гората. Трябва да се отчита и състоянието на биотичните агенти, регулиращи числеността на вредителите: насекомоядни птици, насекоми-ентомофаги, хищници и други.

Важно е да се знае, че при заселване на повечето корояди в края на лятото короните на дърветата остават зелени чак до пролетта. Поради това е препоръчител-

Анализ на изпълнението на мероприятията

Непрекъснатите промени в климата през последните години дават отражение върху горскогървесната растителност и оказват своето влияние върху здравословното състояние на горите.

Провеждането на сигнализация и лесопатологичен мониторинг за установяване на състоянието на горскогървесната растителност и провеждането на лесозащитни мероприятия са гаранция за поддържане на равновесие и подобряване на устойчивостта на гората.

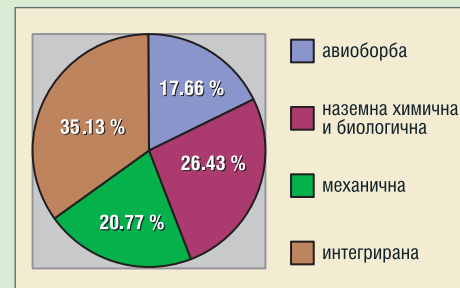
Лесозащитните мероприятия през 2008 г. бяха определени на база годишната прогноза за очакваните нападения от вредители, болести и други повреди, приета на заседание на Националната комисия по лесозащита и утвърдена от началника на ДАГ, и краткосрочните прогнози за очакваните нападения през пролетта. **Лесопатологичен мониторинг за контролиране на нападенията от насекоми вредители и установяване на здравословното състояние на горите**

Лесопатологичен мониторинг се провежда в стационарни обекти и груп-

зи опитни площи с цел проследяване на видовия състав, числеността и динамиката на развитие на икономически значимите насекоми вредители, както и за определяне на количествените и качествените показатели за тяхното развитие. В трите лесозащитни станции се поддържа мрежа от общо 600 постоянни стационарни обекта за проследяване на динамиката на развитие на болести и вредители в горите - коренова гъба, съхнене на иглолистни от болести и абиотични фактори, стъблени вредители, листогризещи насекоми вредители и други.

За осъществяване на лесопатологичен мониторинг върху разпространението и интензивността на нападенията и потвърждаване на годишните прогнози при зелената гъбова листоврътка (*Tortrix viridana*) и педомерките (*Geometridae*) в началото на годината са заложени 897 броя фотоеклектори и са отчетени резултатите от 545 броя лепливи пояси. След анализа на получените данни от трите лесозащитни станции са уточнени окончателно и силно нападнатите от тези вредители пло-

щи. Използвани са и 1577 феромонови уловки. За ограничаване на повредите и разпространението на големия боров хоботник в иглолистните култури и насаждения през пролетта е проведен лесопатологичен монито-

Съотношението на площите с проведена борба срещу вредители и болести по видове борба в процент от общата площ

ринг, като са заложени токсифицирани ловни кори.

Проведени са лесопатологични обследвания в горските разсадници.

Извършени са лабораторни анализи върху здравословното състояние на някои вредители, като зимна летораслозавивачка, голям горски градинар, златозадка, гъботворка, борова

но на местата, където се очаква поява на тези вредители - наличие на повредени от вятър гървета или райони с формирани короядни петна, наблюденията за откриване на вредителите да се извършват прецизно.

Работата за ограничаване на вредните прояви на короядите е задължение на всички, които работят в горите, и положителните резултати зависят от това дали всеки от нас си е свършил добре работата.

Болести и повреди в иглолистните гори. Факторите, предизвикали **съхненето** на белия бор през последните години, остават непроменени. Това дава основание за не много оптимистична прогноза. Една от най-важните причини за намаляване на съхненето са обилните валежи през зимата и пролетта. Поради това, че причините са комплексни, не може да се очаква преустановяване на процеса. Засегнатата през годината площ е над 15 000 дка, като почти цялата е предвидена за санитарни сечи. Само от изсъхване на корените и гърветата от коренова гъба са нападнати 291 дка, но и в много други случаи става въпрос за влиянието на кореновата гъба.

Съхненето ще продължи и през следващите години, макар и в по-малък размер в сравнение с предишното десетилетие. В по-дългосрочен аспект този процес може да бъде овладян. За това ще допринесе намаляването на залесяванията с тези видове, свързано с премахването на стопанския клас за реконструкция, намирането на реализация на дребните сортименти при извеждане на отгледни и санитарни сечи.

Насекомни вредители в широколистните гори. Най-опасният листогризещ вредител в широколистните гори - **гъботворката**, засега остава в латентно състояние. Резултатите от лесопатологичния мониторинг в стационарните пробни площи показват, че коефициентът на размножаване на места на раства - 64 429 дка са площите с регистрирано слабо присъствие на

вредителя.

В края на миналия век на много места в страната имаше силни нападения от **златозадката**, свързани с масовото размножаване на вредителя в крайпътните насаждения и тези от селскостопанския фонд. В резултат на проведените широки лесозащитни мероприятия градацията на вредителя беше преустановена и засега не се установява неговото присъствие.

Листоврътките и педомерките са насекоми вредители в гъбовите гори, които се наблюдават всяка година. Нападенията са слаби, макар и на значителни площи - 312 438 дка. През годината се предвижда борба на площ от 25 200 дка, но действително нападнатите в силна степен площи ще се определят с фотоеклектори и лепливи пояси през зимата и началото на пролетта.

Промените в климата - глобалното затопляне и намаляването на количеството на валежите, създават добри условия за развитие на вредителите и благоприятства масовото им размножаване. Процесът на развитие на листоядните насекоми в градацията може да бъде потискан с провеждането на лесозащитни мероприятия. Климатичните промени провокират намаляване на жизнеността на гървесната растителност. Една от основните причини за продължаващото съхнене на гъба и другите широколистни видове е трайното повишаване на температурите и продължителните засушавания. Въпреки това, в резултат на проведените санитарни сечи, размерите на засегнатите площи в сравнение с предишните години са по-малки.

Болести и повреди в широколистните гори. Съхненето на гъба е на площ 15 812 дка, от които 12 436 дка са предвидени за санитарни сечи. **Съхненето само при цера** е 8107 дка, с 5201 дка предвидени за санитарни сечи. Очакваме процесът на **съхнене в гъбовите гори**, обхващащ значителни площи след каламитетните обезлиствания от гъботворката и златозадката на хи-

по защита на горите през 2008 г.

процесионка; дисекции на пеперуги от педомерки за установяване на яйцепродуктивността им и други.

Изпълнение на предвидените по прогноза мероприятия по защита на горите за 2008 година

Общото здравословно състояние на горите беше добро. Не бяха допуснати обезлиствания от вредители и прояви на епифитотии в горите. **Авиоборба.** Проведена е срещу бороволистни оси и борова процесионка на обща площ от 9596 гка при достигнатата смъртност на вредителите 90-95 %. Мероприятията са проведени върху силно нападнатите и потвърдени след допълнителни обследвания площи.

Наземна химична борба е проведена върху площ от 14 359 гка. Предимно срещу вредители и болести в горските разсадници и в младите култури. В горските разсадници са проведени мероприятията за профилактика и борба.

Механичната борба е проведена на площ от 11 284 гка, предимно срещу плевели, мишевидни гризачи, тополов сечко и тополова стъкланка, тополов пъпкояд, борова процесионка,

самотна бороволистна оса, голям боров хоботник, листни и щитonosни въшки и дивечови повреди в горските разсадници и културите.

Предвидените и проведени лесозащитни мероприятия през 2008 г., сравнени с тези през 2007 г., както и изразходваните финансови средства, са показани в таблицата.

Недопускането на обезлиствания и влошаване на здравословното състояние на горите през 2008 г., с минимални финансови разходи за лесозащитата, се дължи на точното спазване на нормативните документи по

защита на горите, на подобрени възможности за информация чрез глобалната мрежа, добро взаимодействие с научните институти и звена. В резултат на работата на експертите и специалистите от РДГ, ДГС, ДЛС и ЛЗС, на поддържаните контакти с учени от ИГ при БАН, ЛТУ и на постоянните връзки с НСРЗ при МЗХ, както и на заговорителната материална обезпеченост горите са запазени в сравнително добро здравословно състояние, което е една от основните цели на лесозащитата.

Таблица

Мероприятие	Прогноза 2007 г.	Отчет 2007 г.	Изразходвани средства 2007 г.	Прогноза 2008 г.	Отчет 2008 г.	Изразходвани средства 2008 г.
	гка	гка	лева	гка	гка	лева
Авиоборба	39 880	27 810	113 220	25 762	9596	24 361
Наземна хим. и биол. борба	26 590	13 670	83 365	24 785	14 359	110 724
Механична борба	3081	2343	16 684	14 288	11 284	4939
Интегрирана борба	-	-	-	19 293	19 087	26 538
Общо	69 551	43 823	213 269	84 128	54 326	166 562
Санитарни сечи	197 456	104 210	-	240 946	134 585	-

ляги хектари в края на миналия век, постепенно да захватихме.

Съхнене при другите широколистни се наблюдава при бука на обща площ 2693 гка, тополите - 112 гка, акацията - 627 гка, ясена - 364 гка, и други. От **мастилена болест по кестена** съхнат макар и в слаба степен 720 декара. Известно подобрение на санитарното състояние при тополите може да се очаква, ако своевременно се извършват необходимите агротехнически мероприятия - наторяване, напояване, окопаване и други.

Повреди от абиотични причини. Санитарното състояние на горите се влияе от късните студове, силни ветрове и мокър сняг, слани, високи температури и други. Общо 34 964 гка насаждения и култури с повреди от абиотични фактори са предвидени за санитарни сечи през годината.

Повреди от горски пожари. По-важните причини за възникване на горски пожари са високите летни температури, засушаванията и антропогенният фактор. Предвидени са 73 122 гка за санитарни сечи в засегнатите от пожари горите.

Повредите от дивеч са основно от сърни и елени и се изразяват в прегризване на връхните леторасли на младите фиданки. Предвидените площи за наземна химична и механична борба и санитарни сечи възлизат на 664 декара.

Вредители и повреди в горските разсадници. От заболяванията и повредите в разсадниците най-често срещани и опасни са **сеченето** с посочена засегната площ от 239 гка, **кореновото гниене** - на площ от 162 гка, **ръжда по тополите** - 169 гка, **сиво гниене** на площ от 4 гка, а от насекомните вредители особено опасни са **кореногризещите** - **априлски и майски бръмбари** и други вредители с общо нападната площ от 587 декара. Някои от посочените за наземна химична борба мероприятия в силно нападнатите площи в разсад-

ниците ще бъдат проведени двукратно, което завишава допълнително планирания размер на площта.

Заклучение. Общата площ на горите, засегнати от биотични и абиотични фактори, възлиза на 862 593 декара, което представлява 2.34 % от залесената площ. В сравнение с предходната година - 971 769 гка, се наблюдава намаление с 109 176 декара. Най-значителни по размер са нападнатите площи от борова процесионка. Тревожно е положението с нападенията от корояди и незатихващите процеси на съхненето в дъбовите гори и културите от бял бор. Очакват се локални нападения от листоврътки и педомерки на малки площи. Определящо влияние върху здравословното състояние на горите ще имат процесите, свързани със съхненето на дъбови и черови насаждения, съхненето в тополовите култури и културите от бял и черен бор, смърч и дуглазка. В тези гори особено внимание трябва да се отдели на извеждането на предвидените по лесоустройствен проект санитарни сечи и другите лесозащитни мероприятия, предвидени в прогнозите на лесозащитните станции. Профилактиката в горите изисква своевременно провеждане и на отгледните сечи. Това е възможно при осигурен допълнителен финансов ресурс, без който резултатите ще са незадоволителни. Най-добър резултат в районите с лесозащитни проблеми се постига с осъществяването на комплексни програми, с допълнително финансиране и провеждане на всички видове сечи, почистване на сечищата, бързо възобновяване на освободените площи.

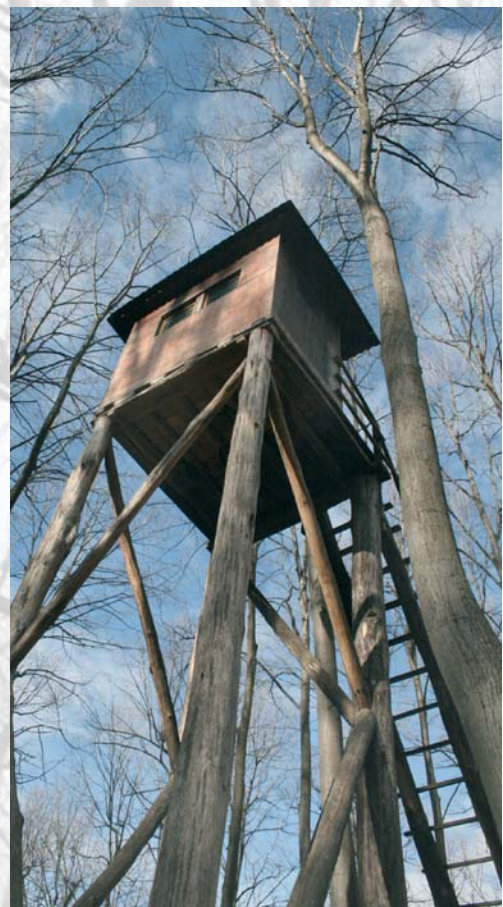
За ограничаване на повредите през 2009 г. в прогнозите на лесозащитните станции се препоръчва провеждането на лесозащитни мероприятия на обща площ от 270 380 гка, в т.ч. авиоборба - 58 973 гка, наземна химична борба - 11 892 гка, механична борба - 44 381 гка, интегрирана борба - 68 гка, и санитарни сечи върху площ от 155 066 декара.

Пред Седмицата на гората

Красиво съчетание от история, архитектура и природа е старопрестолното Велико Търново. В зеленина е не само сърцето на града, чудесни са обграждащите го отвсякъде планини и гори. За очарованието на този неповторим български към безспорна заслуга имат търновските лесовъди. На страниците на списание „Лесовъдска сбирка“ от 1902 г., брой 10 четем: „От Търново ни съобщават, че тамошното лесничейство усърдно работило по създаване на култури на голите хълмове над града от иглолистните видове, главно с бор. Посадените досега повече от 20 000 борчета, виреят отлично и обещава да окичат ония баури, които от незапомнени времена са опустошени и измити от поройните води. Ние се радваме на всеки успех, гдето и да бил той.“

Каква е историята на горското дело в България? През 1878 г. новоосвободеното Княжество България започнало да създава своята държавна уредба. В края на годината с писмо до губернаторите на страната били поискани сведения за горите, а през 1879 г. бил създаден самостоятелен сектор „Надзор на лесовете“ към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите. Страната е разделена на горски губернии, като първата обособена е Варненската, с назначаването на 1 март 1880 г. за неин лесничей на Емануил Карамфилов. От 1 май 1880 г. за лесничей на Търновската горска губерния е назначен Кирил Николов. Тази дата се смята за начало на създаването на регионалната държавна горска администрация. През 1883 г. се приема първият за страната Закон за горите, а година по-късно, през 1884 г., били създадени първите 14 лесничейства. Едно от тях е Търновското. Негов район е целият тогавашен Търновски окръг.

Окръжна горска инспекция за района се открива през 1890 г. На нейно подчинение са както лесничейството в града, така и създадените година по-рано на територията на окръга лесничейства в Габрово, Елена и Трявна. През 1899 г. Търновското лесничейство създава горски разсадник, започват и първите залесявания край града. Следи от тях днес има върху хълмовете „Света гора“, „Кармала“ и старата градска градина.

Разказ в зелено за минало и днес

• Държавно ловно стопанство „Болярка“ - със 125-годишна история

Продължител на създаването преди 125 години лесничейство в Търново днес е ДЛС „Болярка“.

В разпръснатите от Балкана до Дунава 44 000 ха обща площ на ловното стопанство има девет ловни района. Голямото географско и природно разнообразие формира специфични условия в отделните райони. Основни видове дивеч са дивата свиня, сърната, благородният елен. Броят на екземплярите, предвидени за отстрел, е: 250 диви свине, 11 сръндака, 15 благородни елена. Приходите от ловен туризъм за 2008 г. са в размер на 97 000 лв., като от тях 45 000 лв. са от отстрела на 2 благородни елена. Директорът на ДЛС „Болярка“ инж. Радослав Славов отбелязва с особена гордост, че през 2008 г. в района на Полски Тръмбеш е добит трофей от благороден елен - златен медал, с 228.00 т. по СИС и тегло 12.350 килограма.

Перспективата за развитие е свързана с факта, че ДЛС „Болярка“ е едно от ловните стопанства, които според Закона за изменение и допъл-

Директорът на ДЛС „Болярка“ - инж. Радослав Славов

нение на Закона за лова и опазване на дивеча ще работят в партньорство с частния бизнес. Разнообразните условия на ловностопанските райони и голямата разпокъса-

ност на територията предполагат, че ловната дейност ще бъде отдадена не на един, а на повече ползватели.

Грижите за дивеча, изискващ немалко средства за подхранване и охрана, са особено наложителни през зимата. За подхранването са предвидени около 60 т концентриран фураж - царевича и жито. През есента са засети и 400 дка дивечови ниви, подготвени са още 200 дка за пролетно засяване.

За да видим как през зимата се грижат за дивеча, посетихме из найинтересния в стопанско отношение ловен район - Къпиново. Придружи ни Илия Георгиев, специалистът по лесовъдство и лов за района. Той работи тук от 1991 г., но на горската служба се връкъл доста по-отдавна - в далечната 1979 г., когато постъпва на работа в района на ГС - Горна Оряховица. Дните в края на януари са изпълнени с отговорност и напрежение за Илия Георгиев. Дивата свиня е в период на прасене и изисква специално внимание и гри-

дивечовата нива, засята с пшеница, и другата, подготвена за засяване с царевица, има и солище. За животните са приготвени купа с груб фураж, хранилка с царевица, има и калище. Радващ окото фон на тази подредба е прекрасната високостъблена букова гора наоколо, без която всичко, за което говорим, би било немислимо.

На излизане от ловния район в далечината се мярва и някогашният ловен дом - вече само спомен от недалечното минало (отдаден на фирма „Мазалат“ - Велико Търново, при реструктурирането на горските стопанства през 1999 г.). Това е повод да разберем, че ДАС „Болярка“ сега не разполага с ловен дом, но се предвижда да започне изграждането на база в с. Арбанаси, която ще може да подслонява туристи, не само за лов, а и през цялата година.

Повечето от горите на стопанството са в недостъпни райони, което е показател за сериозен стопански резерв. Подготвени са предложението до НФ „Българска гора“ за осигуряване на средства - приоритет-

но за строеж на пътища, но и за залесяване. По Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. има одобрен проект по мярка 226 - Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности. Залесяването за 2009 г. е 307 дка. Средногодишно се залесява на площ 280 дка, а през последните две години е било по 400 дка, предимно върху площи, освободени след големи санитарни сечи в иглолистни гори, предизвикани от съхненето при бора.

Една трета от горите, предимно в планинската част, са частна собственост. Обслужването на дейностите в тях е свързано с разход на много време и средства от страна на служителите и на стопанството. Често се ползват средства, предвидени за стопански разходи. При средногодишен добив от 33 000 плътни м³, през 2008 г. са добити 31 000 м³, а от частните гори - 65 000. Основно се добива гървесина от бял и черен бор - около 30 % в района на Вонеща вода, и технологична твърда гървесина от цер и благуи. От общия лесосечен фонд 40 % са гървата за огрев.

Трудности има с продажбата на гървесината. Частните собственици са много конкурентни, тъй като формират цена, без да плащат тарифни такси, което позволява да определят по-привлекателни цени за сечта. В гърводобива се работи с наети фирми, някои от които са успели да модернизират своя машинен парк. За всички има достатъчно отдели и обекти, като повече работа осигуряват частните стопани на гори.

Сериозни са проблемите с нарушенията, особено грастични край Павликени, където има много ромско население. То не е свикнало да плаща гло-

жи. Понякога се налага да е на обектите почти до полунощ. В района на с. Церова кория е разположена база за интензивно развъждане на дива свиня - оградената площ е 1000 декара. Тук предпочитат да ловуват български ловци. През миналия ловен сезон 7 ловци са отстреляли 10 екземпляра. Поспираме на обект в м. Новата нива. Дивечовото поле - 10 дка, е вече засято с пшеница, а още 10 са подготвени за засяване с царевица и слънчоглед. В съоръженията за подхранване има царевица, отсреща - добре поддържаното чакало за издебване е готово за своето предназначение. През последните две години поддържането на дивечовите ниви и почистването на пасищата дават добри резултати - животните увеличават своята численост. Но вълците продължават да бъдат сериозен хищен „спътник“ и на дивеча, и на неговите стопани. „Когато се случи в голям сняг да разнасям фураж за хранилките, очите им проблясват след мен“ - казва Илия. Наглостта им стига дотам, че са забелязани да слизат дори в покрайнините на големия град. На следващия обект, край

Гордостта за стопанството е добитият през 2008 г. трофей от благороден елен с 228.00 т. по СИС и тегло 12.350 кг

Илия Георгиев - специалист по "Лесовъдство и лов" в АСР - Капиново

би по наказателни постановления, а, когато години наред не се плащат актовете, ефектът от писането им е минимален, да не кажем... никакъв. От миналата година започва конфискуване на конете, използвани при нарушенията, което довежда до осезаема промяна. Много още разказва инж. Радослав Славов, който е директор на ДАС „Болярка“ от близо година и половина: за задачите на държавната горска администрация, за това как се търгува в условия на сериозна конкуренция от страна на недържавните гори, останалите горски структури, вносителите на евина дървесина, за ценовата политика с големите ползватели, за перспективите на горските предприятия. За да отговори на нарастващите изисквания на професията и на дължността, която заема, инж.

Славов добавя към квалификацията на лесовъд магистратура по мениджмънт от Стопанския университет в Свищов, а сега и още една - по психология във Великотърновския университет. Смята „качеството на човешките ресурси“ и тяхната организация за ключов момент в работата си като ръководител. Има двадесетгодишен професионален опит. Преминал е през всички степени на йерархията в горската практиката - започнал като рогови горски в района на Дулово (ГС - Силистра), след това е ловен лесничей, старши лесничей, зам.-директор и пет години директор на ДЛ - Търговище. Не е съгласен, че млади хора не могат да се привлекат за работа в горите и го доказва, като лично назначава деветима и ги подкрепя да учат. Мотото му в работата с хората се състои от три думи: „Контрол, дисциплина и свобода“. Това - в най-общ план, а иначе равностметката, която прави, е пределно конкретна: 2008 г. е приключена в стопанско отношение с печалба 41 000 лв., за месец от началото на 2009 г. са продадени 5000 м³ дървесина, приходът от лов за същия период е 10 000 лева. Тъй че заплатите на персонала за първите три месеца са осигурени. Остават обаче затрудненията, предизвикани от общата икономическа криза. Но при над вековния опит и днешния професионализъм, който имат лесовъдите от старопрестолния град, разказът ни за миналото и за днешния ден на Държавно ловно стопанство „Болярка“ не може да завърши другояче освен позитивно.

Екатерина ПОПОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Част от колектива на ДАС "Болярка"

Нови книги

Л. Тричков, С. Стоянов. **Справочник по възобновяемите енергийни източници от дървесна биомаса**, Издателски център на Булпрофор, София, 2007, 168 с.

Светът все повече възлага надежда-

та за своето бъдеще на екологични решения, свързани с алтернативните източници на енергия. В този контекст темата за дървесната биомаса като източник на енергия е все по-важна. Затова е толкова актуален и справочникът, който дължи появата си най-вече на своите автори и съставители, но и на финансовата подкрепа на GTZ в рамките на договореност за издателска дейност със сдружение „Булпрофор“. Енергийната политика на Европейския съюз и България в областта на възобновяемите енергийни източници и дървесната биомаса като потенциал, пазар и технологии за оползотворяване и производство на биоенергия в България - това е по-широката рамка на темата, разгледана подробно в петте раздела на книгата. Читателят ще придобие пълна представа за: Енергийната политика на ЕС в областта на възобновяемите енергийни източници и енергийната ефективност (представени са основните документи в тази област); Енергийната политика на Република България (общи положения, законодателство, стратегии и програми); Биомасата като възобновяем енергиен източник (основни понятия за биомаса, анализ на енергийния ѝ потенциал в контекста на възобновяемите източници на енергия); Дървесината и дървесната биомаса като енергиен ресурс (производствен цикъл за добив на дървесина за енергия, видове дървесни биогорива, употреба на дървесината за енергийни цели - технологии, организационни модели на производствения цикъл, съществуващо производство на биомаса и биогорива, възможни проблеми); Пазар на дървесина и дървесна биомаса за енергийни цели (дърва за огрев, енергийни трески и пелети в Европа и в България, специфични цени на горивата и енергоносителите, възможни източници за финансиране на инвестиционни проекти, дългосрочна програма за оползотворяване на биомасата). Справочникът ще бъде ценен източник на информация за различните групи собственици на гори, ползватели и преработватели на дървесина, фермери и предприемачи, научни работници и студенти, които се интересуват от тази проблематика.

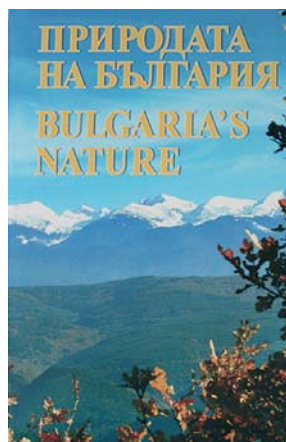

Н. Колев, И. Колев. Защитени природни територии Западни Родопи. Биосферен резерват „Дупката“. Дионис. София, 2007, 160 с.

Защитената територия на Биосферния резерват „Дупката“ е неразделна част от горския фонд и природната среда в района на Западните Родопи, където устойчиво се съхраняват и опазват биологичното разнообразие и природното наследство.

В книгата се разглеждат проблемите на опазването и устойчивото развитие на биологичното разнообразие; еколого-географското и зонално разположение на световната и националната мрежа на биосферните резервати. В този контекст са анализирани резултатите от научните изследвания в биосферния резерват „Дупката“, естественият характер на природната среда, основният състав и структурата на дендроценозите, растежът и развитието на основните дървесни видове, разпространението, биологичното разнообразие и богатството на флората и фауната, биологичният спектър и фитоценологичните особености на растителността в резервата и в Западните Родопи. Изданието е показател за провежданата далновидна екологична политика за опазване и възпроизводство на биологичното разнообразие и богатството на флората и фауната в горския фонд и за изпълнение на директивите за развитие в обхвата на екологичната мрежа „Натура 2000“ в България.

Издаването на книгата е резултат на подкрепата на ръководството на Националното управление по горите (сега ДАГ), Регионалното управление на горите (РДГ) - Пазарджик, и ДДС (ДПС) „Широка поляна“, „Борово“ и „Родопи“.

Природата на България. ИК „Тангра ТанНаКПа“. София, 2008, 231 с.

Албумът е създаден по идея на издателската къща „Тангра ТанНаКПа“ и Лесотехническият университет - София. Представително издание за природата на България представлява сериозният и компетентен труд на изтъкнати автори и консултанти, с вещото участие на съставителите на изданието - проф. д.с.н. Нино Нинов, доц. д-р Николай Пипков и проф. д.т.н. Георги Пухалев от ЛТУ и проф. д-р Петър Петров от Геолого-географския факултет на Софийския университет. Изданието е богато илюстрирано и красиво оформено с творби на известни български фотографии. Въведението съдържа данни за Република България; кратка история на България и българите; българските обекти в Списъка на световното културно и природно наследство под закрилата на ЮНЕСКО. В раздела „Природата на България“ са включени темите: Планините; Климатът; Водното богатство; Пещерите; Минералните ресурси; Биологичното разнообразие. В раздела „Защита на природата в България“ са включени темите: Национални паркове; Природни паркове; Резервати и поддържани резервати; Природата на България в световната мрежа на ЮНЕСКО; Човекът и биосферата; Природни забележителности; Защитени местности; Българското природозащитно законодателство. Четвъртият раздел разглежда природата на България в художественото творчество и обхваща подтемите народно творчество, художествена литература, изобразително изкуство и творчество на децата. „Вместо заключение“ е тази част на книгата, която включва възторжено есе - зов за повече хармония в съвременните взаимоотношения човек-природа. В приложение са дадени наименованията на растения, гъби, животни и вкаменелости, съдържащи на латински името на България.

Албумът-книга е двуезичен, така че и всеки, който чете езика на Шекспир, би могъл да научи повече за България и природните ѝ красоти.

Н. Моллова, И. Иванов, Г. Кръстанова, М. Богомилова. Проектиране на горски пътища. Ръководство-наръчник. РУТА-ХБ. София, 2008, 396 с.

Изданието е полезно и необходимо помагало за лесовъдската практика, за студенти, ученици и всички, които работят в системата на горите и имат отношение към изграждането и поддържането на пътища в горите и земите от горския фонд.

Представеният материал е структуриран в десет раздела със съответните теоретични постановки, нормативни изисквания и примерни решения. Обхванати са: взаимоотношенията при пътното проектиране; проектирането на пътя в ситуация, надлъжен профил и напречен профил; пътна настилка и отводняване; сигнализация, опазване на природната среда и парцеларен план; използването на Auto Cad; термини и определения, свързани с проектирането в пътностроителната практика. Под формата на приложения към съответните раздели са включени редица материали от нормативен и справочен характер, явяващи се като ежедневен помощник при ползването - трасировъчни таблици; типови решения за оформяне на горските пътища и малките съоръжения; характеристики на строителните почви и др. изисквания към пътностроителните материали и настилки; основни команди и менюта, опции и инструменти за работа с Auto Cad. Като допълнителни (работни) приложения са дадени примери за курсово проектиране на автомобилен път с оразмерителен обем на товарните превози, съответстващ на втора степен горски път в хълмист терен и категория на движенията „леко“.

Те са обвързани стъпка по стъпка с примерните решения за работа с Auto Cad. Ръководството съчетава в единно цяло учебното помагало и практическия наръчник. Изборът и обхватът на материала са съобразени с потребностите на горскостопанската практика и учебната програма по горски пътища. Взети са предвид съвременните тенденции, постиженията и промените в законодателната и нормативната база. Книгата може да бъде намерена в книжарницата на Лесотехническият университет - София.

Промени: КАДРИ, НАИМЕНОВАНИЯ, АДРЕСИ, ТЕЛЕФОНИ

Директор на ДГС - Генерал Тошево, е инж. Йорганка НАЙДЕНОВА; директор на ДГС - Цонево, е инж. Иван КАМБУРОВ; телефонът на ДГС - Говежда, е 09556/22 71.

К ПАЗАРДЖИК

ЛИМАТЕТ

СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

GSM: 088 9 424 678

GSM: 089 8 614 581

www.klimatet.hit.bg

e-mail: klimatet@abv.bg

Доц. д-р Александър ТАШЕВ:

Доц. д-р Александър Ташев е роден на 1 юни 1956 г. в гр. Свердловск (сега - Екатеринбург), Русия, където в Уралския минно-геоложки институт учи баща му, а в Консерваторията - майка му. Висшето си образование - специалност „Горско стопанство“, профил „Опазване на околната среда“ завършва през 1978 г. във ВЛТИ - София. Работи две години в „Агролеспроект“ като инженер лесоустроител. От 1980 до 1984 г. е редовен аспирант (докторант) по специалността „Екология“ в Лесотехническата академия в Ленинград (Санкт Петербург), където получава научната степен „кандидат на биологичните науки“ (доктор). През 1984 г. е избран за асистент по ботаника в катедра „Дендрология“ във ВЛТИ, където работи и днес. От 1992 г. е избран за доцент по дисциплината „Опазване на флората“. Титуляр лектор е по дисциплините „Ботаника“, „Опазване на флората и растителността“ и „Биологично разнообразие и екологични системи“. Зам.-декан е на Факултета „Горско стопанство“ от 1994 до 1999 г. и член на Научния съвет на факултета от избирането му за доцент до сега. Доц. д-р Ташев е специализирал в СУ „Климент Охридски“, както и в Русия, Италия, Белгия, Украйна. Основните му научни интереси са в областта на флористиката - изследване на растителния свят на защитени природни територии, проучване на находищата на защитени, редки, застрашени от изчезване и ендемични растителни видове. Автор е на над 150 публикации, сред които и 3 учебника. Установени са над 200 цитирания на негови публикации. Откривател е на два нови, редки за флората на България, вида.

Участва в над 12 международни и национални научноизследователски проекта и е ръководител на пет проекта. От 2004 г. е представител за България на Международната организация за опазване на дивата флора на Европа - *Planta Europa*. Член е на Украинското ботаническо дружество.

В края на 2008 г. става носител на Наградата на ректора на ЛТУ „За принос в развитието на научноизследователската дейност“. През тази година е номиниран от ЛТУ и за наградата на Министерството на образоването и науката - „Питагор“. Женен е, има син.

- Доц. Ташев, нека да започнем от последното събитие в научната Ви биография - ректорската награда на Лесотехническия университет. Тя се връчва за първи път на преподавател с високи постижения в научните изследвания. Какво е чувството да сте първият „Учен на годината“ в историята на учебното заведение?

- Превъзходно е чувството. Това отличие - грамота и парична награда, беше ми връчено на честването на Деня на народните будители, което отскоро стана ежегодна традиция за Лесотехническия университет. Номинирането на моята кандидатура бе пълна изненада за мен. Представяйки научната си продукция на катедрения съвет, не очаквах, че ще бъда първенец. За да бъде номиниран от Факултетния съвет и представен пред Ректорския съвет, преподавателят трябва да

Никога

покрие госта критерии, разработени от Академичния съвет на ЛТУ. Те са около 50, разделени в категории, като участие в научно-изследователски проекти и мрежи, експертиза и консултации, научна продукция, т.е. публикации, и много други. Разбира се, че се наложи съвместно да подредя научните си публикации, проекти, изяви през 2007-2008 учебна година и така установих, че имам 28 публикации, без да бъдат броени за научна продукция и двата ми учебника, единият от които бе издаден през 2007-ма година, а вторият всеки момент ще излезе от печат. Ръководител съм на 2 национални научноизследователски проекта и член на научния колектив на още два. Също така от миналата година съм ръководител и на международен проект.

- Класически тип учен ли сте? Каква е Вашата дефиниция за съвременния учен?

- Смятам, че добрият учен се ражда и това е неговото призвание в живота. Както се раждат най-добрите учители, най-добрите преподаватели. Обичам моите студенти, което май също е много важно! Възприемам ги като мои деца и искам да ги науча на най-доброто. Самият аз съм роден в семейството на учен и преподавател. Баща ми, проф. Никола Ташев, бе директор на научноизследователски институт, свързан с изследвания на находищата на уран в България. Той за мен бе образец на трудолюбие и упоритост. Това последното важи дори за личния му живот. Когато той, българин, студент по геофизика, среща майка ми, рускиня, която учи в Консерваторията в Свердловск, тяхната лю-

боу е почти обречена. Сталин забранявал бракове с чужденци и чак една година след смъртта му, през 1954 г., когато тази забрана пада, те узаконяват петгодишната си любов. Всъщност те доживяват да отбележат златната си сватба - 50 години от брака им. И след това си отиват от моя свят почти заедно.

Баща ми бе учен, който повече се отдаваше на практиката, защитил е докторска дисертация на 43-годишна възраст, имаше над 100 научни публикации. Неговата мечта бе да стана научен работник. Смятам, че от баща си съм наследил тъкмо тези качества, необходими за изграждане на един учен, като постоянство и трудолюбие. И навършвайки 28 години, успях да го зарадвам - станах кандидат (доктор) на биологичните науки. А от майка ми, която бе преподавател по музика, получих висока култура и любовта ми към изобразителното изкуство, музиката и към художествената литература. С майка ми имахме силна духовна връзка. Тя беше прекрасен педагог и психолог и винаги в тежки моменти от живота намирах разбиране при нея.

- Мечтата е на баща Ви, но усилията, трудът, постиженията, болките от несполуките дори, са си Ваши. Нали не съжалявате за годините, когато тръгнахте по този трънлив път на учен и преподавател?

- Разбира се, че не съжалявам ни най-малко. Когато завърших средното си образование - тогава то бе 10 години, аз следвах една своя мечта - да уча не само любимата ми биология, но и навлизащата с голяма скорост в общественения живот екология. С майка ми проучихме възможностите и разбрахме, че единственото висше

градската лесотехническа академия, която е едно от най-старите висши учебни заведения в Европа. Всъщност оттука тръгна истинският ми път на учен.

- Ленинград, днес възвърнал историческото си име Санкт Петербург, и през 80-те е бил световен град, а Лесотехническата академия е имала високо международно реноме. С какво си спомняте „руските години“?

- Това са най-интересните, най-наситените години от моя живот. До завършването на ВЛТИ почти не бях излизал извън София освен за учебните ни практики. И благодаря на съдбата, че срещата ми със света се случи в Ленинград. Пред мен се откри един прекрасен град, който ми даде огромни културни познания. Ходех редовно на театър и на балет от световна класа! В академията се запознах с изключително интересни хора, завързах много приятелства, част от които поддържам и до днес. Не един от тогавашните докторанти днес е реализирал се и добре платен специалист в областта на екологията и лесовъдството. Аспирантурата ще запомня и с това, че заради защитата на моята дисертация бе създаден нов Научен съвет в Ленинград - по екология. Благодарение на този съвет много мои колеги и приятели успяха навреме да си защитят дисертациите. Чест за мен също така бе, че моята дисертация по-късно бе издадена като лекции за студенти по специалността „Екология“ в академията. Разбрах в крайна сметка, и това е едно от важните неща от моите години в Русия, че това, което правя в науката, трябва да е стойностно. И че науката е моето призвание.

- Значи работата Ви след завръщането в България е тръгнала по предначертан път?

- Никак даже. Когато се върнах в България, тогавашният директор на Института за гората ме попита: "Що си се оженил за руския? За това ли те пратихме?" И ми предложи да стана... лаборант в почвената лаборатория на института. Всеки уважаващ себе си човек и защитил дисертация учен би сметнал това за недостойно, нали. Междувременно получих предложение от Софийския градски народен съвет да стана заместник-председател по екология. Условиата бяха повече от идеални - 500 лв. заплата, жилище и командировки в чужбина. В същото време разбрах, че във ВЛТИ е обявен конкурс за асистент по ботаника в катедра „Дендрология“ и ми предложиха да кандидатствам. Първо реших, че това не е „моето“, но все пак подадох документи и бях избран сред 13 кандидатури. Така че в един момент бях пред две възможности. В резултат на моя избор през 1984 г. станах асистент по ботаника със 155 лв. заплата, по-късно получих стая в общежитие, където семейството ми живя десет години и със сигурност немало хора са ме сметнали за луд при този избор. Но след това нито за миг не съжалях за своя избор!

- Насоките на Вашата работа през годините?

- Изключително в областта на консервационната екология - изследване и опазване на растенията в защитени територии, работа с местообитанията на редки и застрашени видове растения. Няколко години се занимавах много сериозно с последствията от горските пожари и имах над 20 публикации на тази тема. Искам да подчертая, че към всичко, с което се занимавам повече от 20 години - било то преподавателска дейност, било то участие в научноизследователски национални и международни програми и проекти, работа във фондации или неправителствени организации, подхождам

не се предавай

учебно заведение, в което тогава щеше да се изучава екология под името опазване на околната среда, бе Висшият лесотехнически институт. Така кандидатствах във ВЛТИ, където тази специалност беше профил на специалността „Горско стопанство“. На 17 години вече бях сту-

*На читателите на списание „Гора“
пожелавам: „Никога не се предавайте!“*

5.02.2009г.

гент, а на 21 - дипломиран инженер по горско стопанство. Тъй като след втори курс станах стипендиант на „Агроролеспроект“, след завършването започнах работа в този проектантски институт. Междувременно трябваше да отида и войник. Това бе време, за което ще си спомням винаги. В ШПЗО „Гоце Делчев“ - Враца, получих диплома - отлична при това, за офицер. Придобих ценни знания и развих в себе си качества на организатор, командир, възмъжах и благодарение на редовната физическа подготовка пораснах до ръст, с който съм сега - 194 см, и най-важното - оттам се явих на конкурс, обявен от Института за гората, за аспирант по специалността „Екология“ в Русия. Бях изпратен в Ленин-

с интерес и любопитство. Иначе това просто не би имало смисъл.

- Трудно е за вярване, но във времето, когато откритията в природата почти не се случват, сте станали и откривател.

- Човек трябва да пожелае нещо много искрено, от цялото си сърце, за да го получи. Едно от нещата, за които искрено мечтаех да се случи, бе да открия поне един нов вид за флората на България. Господ ми прати два! Първият вид е голямо гърво - брутски бор, открит от мен в най-източната част на Източните Родопи, а другият е мъничко цвете - гребна теменуга, намерена в най-западната част на Западните Родопи. И двата вида са включени в предстоящото ново издание на Червената книга на България с категория „критично застрашени“ и в Списъка на защитените растения от Закона за биоразнообразието през 2007 година. Открих и много нови находища на редки за България видове.

- Каква нагласа за образование и реализация имат днешните студенти според Вас?

- Като изключим най-големия абсурд, че днешните студенти започват обучението си на 20-21 г., докато моето поколение завършваше на тази възраст, има много други негативни влияния върху днешните млади хора. По наше време никой не работеше, докато следваше, това не беше необходимо за физическото ни оцеляване. Сега на две трети от студентите им се налага

да работят и е трудно да съсредоточават ума и силите си върху ученето. Вярно е, че според западния модел студентът не трябва да остава нито минута без занимания, да няма много свободно време. Но това не е само физическа работа, а много спорт, практика по специалността, работа в библиотеки и най-важното - много сериозна самоподготовка. Често обаче се оказва, че на много от нашите студенти не работата им е много, а свободното време е малко. На тях не им стига нощта, прекарана в пиене и пушене. Днешните млади хора трудно намират лична мотивация за бъдещата си реализация, защото виждат, че заплащането на един специалист е просто неприлично. Никак не им е лесно, но те не са виновни за тази неблагоприятна ситуация, в която старите духовни ценности са разбити, а новите - ценности ли са изобщо?

- На какво се осланяте и в какво вярвате?

- Оптимизмът ми е жив - винаги, във всяка група и курс има двама-трима студенти, които са с искрица. За тях не жала силите си. Мъдрецът е казал: „Можеш да получиш цялото богатство на света, но ако загубиш душата си - загубил си всичко!“. Ето в това вярвам - в духовното. Имах немало изпитания в живота си, но за щастие не се пречупих, защото следвах девиза си „Никога не се предавай!“.

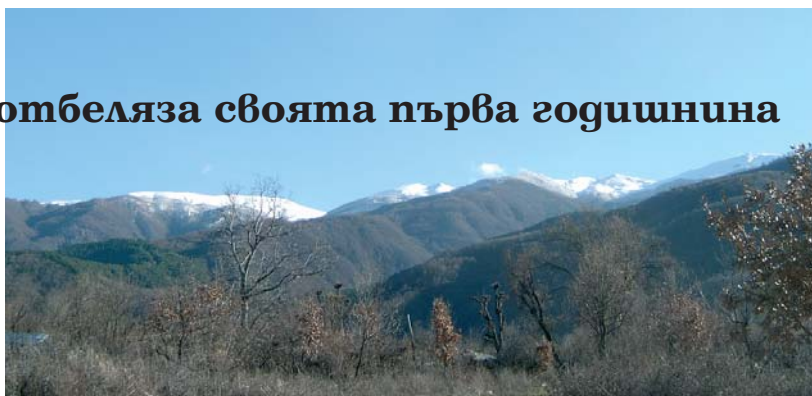
С госта разговаря **Светлана БЪНЗАРОВА**
Снимка архив Александър ТАШЕВ

Информация

Природен парк „Беласица“ отбеляза своята първа годишнина

С много слънце и безоблачно синьо небе Природен парк „Беласица“ посрещна своите гости в края на месец януари т.г. за отбелязване на първата годишнина от обявяването си. Читалището в с. Коларово се оказа тясно да побере многобройните посетители, дошли за тържеството на най-младия природен парк в България. Сред тях бяха зам.-председателят на Народно-то събрание проф. д-р Любен Корнезов, областният управител на Благоевград Владимир Димитров, народният представител Борис Янчев, зам.-председателят на ДАГ инж. Илия Симеонов, кметът на община Петрич Вельо Илиев, кметът на с. Коларово Димитър Капитанов, представители на Държавната агенция по горите, на природните паркове, на местната общественост и други. Официалните гости поднесоха приветствия към младия екип на Парка и изказаха своето удовлетворение от създаването му. Седмокласници от ОУ „Христо Ботев“ в с. Беласица изнесоха презентация за природното богатство на новата защитена територия. Участниците в конкурса за детска рисунка „Моята планина Беласица“ получиха своите награди, а самодейната група към читалище „Антон Попов“ в с. Самуилово отправи към присъстващите музикален поздрав.

Юлия МИХАЙЛОВА
ДПП „Витоша“

IN MEMORIAM

На 1 февруари почина д-р инж. Неделчо Великов Неделчев.

Роден е на 7 септември 1954 г. в с. Ситово. Завършва политехнически техникум през 1972 г., а през 1979 г. - ВЛПИ, специалност „Механична технология на дървесината“. Като студент активно участва във вокално-инструменталния състав на института „Тремула“. Специализира в Хамбургския университет през 1988 г., като през декември същата година защитава кандидатска дисертация (сега докторат). От 1989 до 1994 г. е асистент в Лесотехническият университет. През този период публикува над 30 научни публикации у нас и в чужбина.

През 1991 г. основава фирма „НЕНТА“ с основна дейност палки за барабанисти, бейзболни бати и други спортни инструменти от дървесина. През 1994 г. напуска университета и основава в партньорство фирма „ИНСТРА“ През 1996 г. създава и фирма „ДИТЕК“ за градинска техника и поливни системи. През 2002 г. регистрира „НЕНТА АГРО“, която през 2005 г. влиза в състава, заедно с „ДИТЕК“, на новообразувания „ДИНА ПАРК ХОЛДИНГ“.

Инж. Неделчев, а за неговите приятели просто Нед, бе изключително отзивчив, трудолюбив и предприемчив.

Поклон пред светлата му памет!

Един нов модел банциг на фирмата Wood-Mizer: LT20B за развиващите се пазари

- В трудните икономически условия новият дизайн на рамата цели да повиши производителността

Водещият производител в света на банцизи с тесни ленти, Wood-Mizer, е разработил нов модел, който обединява качествата на два други - малък и средно голям.

Роман Фронтчак, оглавяващ изследователския отдел на Wood-Mizer, обяснява: „LT20B е нашият отговор на търсенето на стационарен, средноскъп и същевременно производителен банциг. Анализирахме много конкретни случаи на работа и събрахме мнения на клиенти относно популярния модел LT15, и като резултат разработихме новата рама“.

На практика LT20B комбинира основните параметри на двата модела - малкия LT15 и средния LT20. Рамата на LT20B е много по-голяма и масивна от тази на LT15. Тя е и по-ниска от тази на LT20, което улеснява ръчното подаване на трупите.

Новата рама е с познатата патентована конструкция на Wood-Mizer, но се състои от двуметрови секции, които позволяват да се избира дължината на бичене. За разлика от LT15, при който има клин за повдигане на тънкия край, LT20B е снабден с винтово устройство, което улеснява нивелирането на трупите. Основното предимство на LT20B е комбинацията от гъвкавостта на LT15 с точността на сериите LT20 и LT40. Базовият модел на новия банциг има режещата глава на серията LT20 с 11 kW двигател, електрическо подаване нагоре/надолу, компютър за задаване на дебелините „Setworks“ и като опция - устройство за белене на кората. Механизираното движение на режещата глава допринася значително за увеличаване на производителността според Wood-Mizer.

Цената на LT20B е малко по-ниска от тази на LT20 (без хидравлика).

Новите функции на LT20B дават предимства, които са насочени към увеличаване на гъвкавостта при биченето. Обикновено операторът извършва ряза, връща назад главата в първоначална позиция и изчаква помощника да отнеме дъската и тогава прави следващия ряз, докато помощникът изчаква отстрани.

Дизайнът на рамата предполага един нов метод на бичене. Wood-Mizer препоръчва добавянето на допълнителни секции с оглед преработването на два трупа едновременно - чело в чело. Операторът не спира след разбичването на първите трупи, а продължава с вторите, докато помощникът отстранява дъските от първите. Никой не изчаква. Работната ръка е ефективно организирана и производителността се увеличава с намаляване на загубите на време. Роман Фронтчак добавя: „В действителност ние гледаме на LT20B като на раждането на ново поколение банцизи. Първите такива нови банцизи вече работят в Русия и ние следим тяхното развитие“, отбелязва той.

В момента LT20B се предлага само с ръчно манипулиране на трупите, но в бъдеще се очаква да бъде разработен и с хидравлика.

„Екотехпродукт“ ООД
София, ул. „Стар Лозенски път“ № 38
тел.: 02/979 17 10, 02/462 70 35
моб. 0899 133 107
office@ecotechproduct.com
www.wood-mizer.bg

СПЕЦИАЛИЗИРАН ГОРСКИ ТРАКТОР ШИПКА-80М

Дружеството е
сертифицирано
по ISO 9001:2001

КМТ-ШИПКА•ООД

6100 гр. Казанлък; бул. "Ал. Батенберг" 215
тел.: +359 431/6 28 04; факс: +359 431/6 37 33; моб.: 0885 000 441
e-mail: kmt_shipka@mbx.contact.bg

Почит към вековното дърво

Приключи фотоконкурсът „Старейшините“

Различните народи през различните епохи по доста сходен начин почитат вековните дървета. Фактът, че е живо и е надживяло поне едно поколение, че е огромно спрямо човешката фигура, че върхът му се губи в

небесата, а корените му са се вкопали дълбоко под земната повърхност, довеждат до разбирането, че растителният великан е посредникът (медиаторът) между Долния - света на мъртвите, Реалния и Небесния - божествения, свят.

При траките, най-старите ни балкански предци, богинята-майка Кибела и нейният син и съпруг Тракийският конник (Слънцето) слизат от небесата при хората именно по ствола на прекрасно огромно дърво. И това дърво наричаме летен или тракийски дъб. Щастие е, че днес - 2009-та след Христа, в едно село между Чирпан и Стара Загора все още можем да се срещнем с едно от чудесата на България - Гранитския дъб, на възраст 1670 години!

Класирането е следното: **I награда за Михаил Михайлов** - за публикацията в бр. 8, 2007 г. на столетното дърво от района на Джигурово, Сандански. **II награда за Михаил Севдин** за публикация в бр. 5, 2008 г. на Скрински цер; **III награда за Александър Инджов** за публикация в бр. 4, 2007 г. на многовековен чинар край с. Монастирион - Беломорска Тракия; На **четвърто място** журито класира публикацията на **Кирил Колев** от бр. 9, 2008 г.; На **пето място** бяха класирани трима автори: **Иван Костов** - бр. 3, 2008 г., **Атанас Атанасов** - бр. 6, 2008 г., **Петко Йончев** - бр. 8, 2008 година.

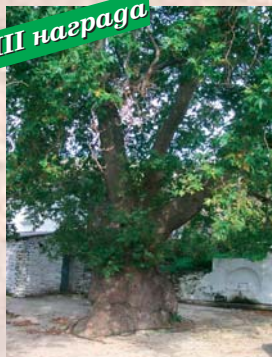
I награда

II награда

III награда

Във фотоконкурса „Старейшините“ на сп. „Гора“ в продължение на две години - от брой 2, 2007 до брой 2, 2009 г., намериха място творбите на 11 автори. Жури в състав: членове - Юлия Михайлова - експерт в ДПП „Витоша“, и Йордан Дамянов - фотограф на сп. „Гора“, и председател на журито Екатерина Попова - редактор в сп. „Гора“, класира публикуваните в рамките на конкурса снимки.

Честито!

Според регламента на конкурса на спечелилия първа награда се връчва дигитален фотоапарат „SONY cyber-shot“. Всички 11 участници получават предметни награди, предоставени от фирмите „Хускварна - България“, „Андреас Штил“ и „Екотехпродукт“.

За уточняване на начина, по който можете да получите своите награди, звънете на редакционния телефон 02/988 86 42. **Очакваме Ви!**

Наградените снимки ще бъдат публикувани на сайта на сп. „Гора“ <http://www.gorabg-magazine.info>

Wood-Mizer
from forest to final form

**Естествено
с най-добрите зъби**

Екотехпродукт ООД
София

ул. Стар Лозенски път 38
тел.: 02/979 17 10, 0899 133 107

www.wood-mizer.bg
office@ecotechproduct.com

DOUBLEHARD
INDUSTRIAL SAWBLADES

PROFESSIONAL
SANDING BLADES

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg